БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 72 (11975)

1969 оной мартын 26, среда

Сэн 2 мүнгэн

...РЯАД АРАДАЙ ...ТА ЖАГСААЛ

...болон автономито совет республиканууд, хизаарнууд ...нууд, национальна округууд дотор, бүхыдөө агууехэ ...орон доторнай хаа хаанагүй нютагай Соведүүдтэ һунгалтын ...тэгэлдэрөөр дүүрэһэн тухай мэдээсэлнүүд түбэй болон ню...гэрэнгыгээр толилогдобо. Эдэ мэдээсэлнүүд совет хүн бү...зүрхэндэ түйлай ехэ баяр баясхалан түрүүлнэ. Һунгалтын ...т хүнүүд үнэн зүрхэнһөө омогорхохо ёһоороо омогорхоно. ...гүүдтэй танилсаад байхадаа, аха дүү совет ара...та буряад араднай баярлахын ехээр баярлана. Манай орон ...кратиин хэлбэришэгүйгөөр хүгжэн бэхижэжэ байһаниинь, ...гүүлгын хэрэгтэ олониитэ ажалшадай хэзээ бүхэндэ үнэн ...тэ хамаг бүхы хүсэ шадалаа, хүсэл зоригоо, эрмэлзэл орол...ой зорюуланхай байһаниинь эли тодоор үшөө дахин ха...

...н манайшье Буряадай АССР-эй ажалшадай депутадуудай ...ой, районно (Улаан-Үдэ город), сельскэ, сомоной болон по...гүүдые һунгаһан һунгалтын дүнгүүд сэдьхэл зүрхэ баярлуул...рүүлнэ. Республикымнай ажалшад һунгалтада тон ехэ эдэб...далсажа, партийна болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата бэ...бүүлһэн кандидадуудай түлөө дуугаа нэгэ хүн шэнги ...гаар үгэбэд. Буряад оронойманай һунгагшадай 99,94 про...тада хабаадалсаба. Һунгалтада хабаадагшад бултадаа нюта...утадта кандидадуудай түлөө дуугаа үгөө. Иимэл даа, со...үн зүрхэнэй патриотизм.

...нүүд иимэ үндэр мэдэрэлтэйгээр Эхэ оронойнгоо урдахи ...гаа дүүргэбэ. Олон түмэн ажалшадтай Коммунис партиин ...ай үдэрһөө үдэртэ улам бүри үргэжэжэ, бэхижэжэ байһа...ис партияа, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые той...дай нягтаар жагсанхай байһаниинь эндэ элеэр харагдана. ...нгаа дотоодын болон гадаадын политикые, хамаг бүхы ...нүүдые гүнзэгыгөөр һайшаажа, али болохоор дэмжэжэ бай...ниитэ зон — хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, ара...нэр барандаа баһа дахин мэдүүлбэд. Тэдэнэр Коммунис ...гүй ехээр этигэнхэй. Яахадааб гэхэдэ, арад зонойнгоо ажа...бүри һайжаруулхын тула, тэдэнэйнгээ энхэ тэниглэн, амар ...жаргалтай ажаһуухын тула Коммунис парти хэзээ бүхэндэ ...арал оролдолго гаргана. Коммунис парти совет арад хоё...н үнэн зүрхэнэй халуун хани барисаае һуларуулха хүсэн ... байхагүй.

...вет обществымнай үзэл сурталай талаар, морально-полити...зээ хэзээнэйхиһээ бата бэхеэр нэгэдэнхэй, булад бата ба...та жагсаалтай байһаниинь һунгалтын үедэ һүр жабхалантай...ана. Энэ хадаа марксизм-ленинизмын хүсэн түгэлдэр һүр...үүлэгдэһэн совет хүнүүдэй хэлбэришэгүй мүнхэ хани ба...һулдэ, бодото гэршэ мүн.

...он дотор коммунизм байгуулгын үедэ Коммунис партиин али ...улам ехээр ургажа байнхай. Совет арадые хүмүүжүүлэгшэ, ...эн габьяата хэрэгүүдтэ элсүүлэгшэ ба зоригжуулагша гай...н байһанаа Коммунис парти бодото ажал ябуулгаараа, һайн ...эргүүдээрээ, сэсэн мэргэн политикаараа тодорхойлно. Тии...эхэ оронойманай олон миллион ажалшад Коммунис партиингаа ...э бүхэндэ найдамтайгаар даган ябана. Нютагай Соведүүдые ...алта энээниие үнэншэмөөр гэршэлбэ.

...м байгуулгын хэрэгтэ ажалшадай депутадуудай Соведүүд тэ...эхэ үүргэ дүүргэнэ. Тэдэнэй үүргэнь манайда улам бүри ур...й. Нютагай Соведүүдтэ болоһон һунгалта хадаа тэдэнэй үүргые ...дэнь ургэхэ, хүдэлмэриие һайжаруулха, эдэбхи үүсхэлыень ...рюусалгыень дээшэлүүлхэ байһаниинь лабтай. Соведүүдэй ...ажалшад тон олоороо хабаадалсана. Хүдэлмэришэн ангиин, ...шадай, арадай интеллигенциин үнэн сэхэ түлөөлэгшэд, эр...д, үйлэдбэриин түрүүшүүл Соведүүдэй депутадууд болонхой. ...Буряадай АССР-эй нютагай Соведүүдтэ 8072 хүн депутадуу... Эдэнэй дундаһаа 3464 хүниинь эхэнэрнүүд, 3376 комму...с партийнабэшэ эдэбхитэд, 4930 хүдэлмэришэд ба колхозни...бултадаа, хэниинь хэн гэшэгүй, шударгы ажалаараа шал...хүнүүд, Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ хүбүүд, басагад. Эдэнэрэй ...сэлтэйгээр ажаллахань дамжаггүй.

...манай орон дотор В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэйнь түүхэ...эй түрэтэйгөөр тэмдэглэхын тула бэлэдхэл хаана хаанагүй хэг...элтэй дашарамдуулан, социалис мүрысөөнэй долгин хүсэ...н байнхай. Ажалай бүтээсые эрид түргэн дээшэлүүлжэ, та...бариие болзорһоонь урид дүүргэхэ, Эхэ орондоо эрхим дээдэ ...риготойгоор совет хүнүүд ажаллажа байна.

...тэ шэнээр һунгагдаһан нютагай Соведүүдэй өөһэдынгөө ху...ань найдамтай.

...литературын залуу гварди

...(ТАСС). Залуу уран зохёолшодой бүхэсоюзна табадахи зүб... гэжэ гостиницын конференц-зал соо мартын 25-да хүдэл... СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секре...шевников зүблөөе нээгээ.

...зохёолшод К. А. Федин, Н. С. Тихонов гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай «Коммунизм» колхозой хонишод В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо ажалайнгаа амжалта зорюулжа, шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байнад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: отарые даагша Бабасан Цыбикдашиев зуун эхэ хониин бүриһөө 95 хурьга абажа түлүүлхэ, хонин бүриһөө 3 килограмм ноохо хайшалха гэһэн уялга абаад, ажаллажа байна.

А. КНЯЗЕВАЙ фото.

ЭХИЛЭЭШЬЕ ҺАА, ЭМХИГҮИ

Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри хабарай урин дулаанай амин үзэгдэжэ, элдэб ургамал ногооной эгээл үндэһэлжэ, газарай шэмэ шүүһэ хэрэглэжэ эхилхэ сагынь холо бэшэ болоо.

Энэл үедэнь ногооной ургасые шииг нойтоор дутаангүй хангаха, газарай хүрьһэндэ наг шэбхэ болон бусад үтэгжүүлгэ һайса оруулха гээшэ айхабтар шухала болоно. Тиимэһээ энэ март, апрель, май һаранuудта сабшалан дээрэ тон ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой.

Мүнөө Түнхэнэй аймагай зарим колхоз болон совхозууд сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар республика дотор соносхогдоһон хоёр һарые эмхитэй һайнаар эхилжэ, энэ үе соо шадаал һаа ехэ хүдэлмэри хэжэ үрдихэ гэжэ оролдожо байна.

Жэшээнь, Саянай совхоздо 6 тракторһаа бүридэһэн оньһожорууд лагдамал тусхай лугомелиоративна отряд энэ соносхогдоһон хоёр һарын түрүүшын үдэрһөө эршэмтэй шангаар хүдэлжэ эхилбэ. Эдэнэй «ДТ-54» түхэлэй хоёр трактортань наг шэбхэ удхажа ашаха оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. «МТЗ-50» түхэлэй дүрбэн тракторнуудынь тусгаар өөрөө хүмэрюулэгдэдэг тэргэнүүдые шагтагаланхай.

Энэ отрядай трактористнууд Буда Партилхаев, Нима Ангархаев, Владимир Самбуев, Пүрбэ Сыденов гэгшэд мүнөө Улаан-Бургаһан гэжэ газарта хүдэлхэдөө, хүн бүхэниинь үдэрэй туршада нилээд олон эрьесэ хэжэ, 35—40 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргана.

— Эндэ 80 гектар газар дээрэ 1000 тонно үтэгжүүлгэ гаргажа дүүргэбэбди. Мүнөө Улаан-Горхоной фермэһээ урда тээнь обоологдоһон шэбхэ ашаад, тэрэнээ совхозой 1-дэхи отделениин 300 гектар сабшалан дээрэ гаргажа эхилхэмнай. Мүн Охор-Шэбэртэ 400 гектар сабшалан үтэгжүүлэгдэхэ юм. Апрель һарын дүүрэтэр бүхыдөө долоо мянган тонно наг шэбхэ зөөгдэжэ, 1000 гектар нуга сабшалан дээрэ һайрамай уһан гаргагдаха. һаяар уһа бүлэдэг 4 станци хүдэлжэ эхилхэнь,—гэжэ отрядай начальник Даша Батлаев хөөрэнэ.

Намарһаа эхилжэ мүнөө хүрэтэр совхозой кукурузын газарта, мүн зарим таряалан болон нуга сабшалан дээрэ хамтадаа 15 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаһан байха юм. Жэл бүри иимэ хүдэлмэри хэһэнэй ашаар эндэхи ехэхэн сабшалан үтэг болгогдожо, хээрын үбһэ ногооной гараса нилээд һайжараа, шанарыньшье дээшэлээ.

Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ дүршэлтэй луговод Сэрэн Гомбоев өөрынгөө даажа абаһан 100 гектар сабшалангай га бүриһөө дунда зэргээр 35—40 центнер үбһэ хуряагаа. Тиихэдэ үшөө дүшөөд гектар газар дээрэһээнь га бүриин 47 центнер үбһэн абтаа бшуу. Мүн энэ совхозой бэрхэ луговод Ендон Аюшеевэй звено баһал муу бэшээр хүдэлжэ, нёдондо даажа абаһан бүхы 90 гектар сабшалангай гектар бүриһөөнь дунда зэргээр 35 центнер үбһэ хуряаһан байна.

Үбһэн, силос совхозой адууһа малай гол тэжээл болоно. Тиимэһээ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ шадабал, һү, мяхан эрид ехээр абтаха гэжэ эндэхид һайн ойлгоно. Саянай совхоз 1967 ондо гүрэндэ 4210 центнер мяха худалдаһан байгаа һаа, нёдондо 4685 центнер мяха худалдаа. Мүн һү худалдалганшье нилээд нэмэһэн байха юм.

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хоёр һара

МАРТЫН 15 — МАЙН 15

Тэрэшэлэн аймагай «Сибиряк» колхоз үбһэ ногооной һайн ургаса жэл бүхэндэ шахуу абана. Эндэхи луговодууд Александр Демин, Николай Плотников гэгшэдэй звено дала-далаад гектар сабшалан дээрэһээ дунда зэргээр гектар бүриһөөнь 35 центнер үбһэ хуряаһан юм. Мүнөө энэ колхозой нуга сабшалан дээрэ 6 трактортай Галим Хасановай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отряд хүдэлжэ эхилээ. Эдэнэр гансахан һүүлшын арбан хоногой туршада сабшалан дээрээ 1500 тонно наг шэбхэ гаргаба. Мүн уһа бүлэдэг 4 бүлүүр станци заһа барилжа бэлдэнхэй, уһа һайрамай гэдэжэ урдахые хүлеэжэ байнад.

Гэхэтэй хамта аймагай Туранай совхоз, «Маяк» колхоз болон бусад ажахынууд соносхогдоһон энэ хоёр һарые тон бэлэдхэл муутайгаар эхилээд, муугаар үнгэргэжэ байна. Эдэ ажахынуудта тусгаар отрядшье ёһоор бүридхэгдөөгүй. Нэгэ-хоёр тракторнуудые шэбхэ зөөхөөр табяа болоод, тэдэнээ ехэ эмхигүйгөөр, хуу амяарынь хүдэлгэнэ. Һайрамай гэдэхэдэ уһа бүлэхэ станцинуудшье заһабарилагдажа дүүрээгүй. Иимэ дутагдалнуудаа саг дары усадхаагүй һаань, энэ жэлдэ үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абаха үндэһэ һуури табихань бэрхэтэй бшуу.

Нуга сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха, һайрамай уһа тиишэнь залажа, газарай хүрьһэ шииг нойтоор хангахын тула республика дотор соносхогдоһон хоёр һарые үрэ ехэтэйгээр үнгэргэхэ гээшэ зайлашагүй шухала.

Ш. БАЙМИНОВ,
манай корр.

Коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй хүндэлэлдэ зорюулһан уулзалга Кремль соо болобо

Коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ комиссиин хүдэлмэридэ хабаадаһан партинуудай делегацинуудай хүндэлэлдэ зорюулан, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет Кремльдэхи Съездүүдэй ордон соо байгша оной мартын 24-дэ уулзалга хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдтэ хандажа, уулзалгын үедэ амаршалгын үгэ хэлээ. Делегациин хүтэлбэрилэгшэ, Франциин Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Ж. Марше харюугай үгэ хэлэбэ. Л. И. Брежневэй, Ж. Маршегэй үгэ хэлэхэдэнь, бүхы сугларагшад халуунаар угтаа.

Уулзалга хани халуун, нүхэд ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга

Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй ажахын эдэбхитэдэй зүблөөндэ хабаадагшадтай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин мартын 24-дэ Кремль соо уулзаа.

(ТАСС).

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ ХИЛЭ ДАБАГДАШАГҮЙ ХАРУУЛТАЙ

Дамански арал дээрэ маогай бүлэгэйхидэй үүдхэһэн харата ябуулгые буруушаалгын митингнүүд бүхы орон доторнай болоно үргэлжэлһөөр.

МОСКВА. КНР-эй правительствада Советскэ правительствын эльгээһэн мэдүүлгэһээ Пекин ямаршье тобшолол хээгүй гээд Москвагай медицинскэ стоматологическа институдай коллективэй митинг дээрэ үгэ хэлэһэн профессор А. И. Дойников тэмдэглэбэ.

— Маогайхид хилэ дээрэ харата ябуулга хэхэдээ, совет болон хитад арадуудай хани барисаае таһалдуулха, өөһэдынгөө политикын панхаруудтажа байһые хитад арадһаа далдалха хүсэлэнтэй,— гэжэ тэрэ хэлээ. Совет арадта эсэргүү харата муухай ябуулгануудые хэхэдээ, маогай бүлэгэйхид империалис харата хүсэнүүдтэ туһа хүргэнэ.

Стоматологическа институдай багшанар болон студентнэр хитадай сэрэгэйхидэй харата добтолгодо дураа гутажа байһанаа мэдүүлбэ. Советскэ правительствын гадаадын политикые бүрин дэмжэһэн резолюци нэгэн дуугаар баталан абаа.

ЛЕНИНГРАД. Пекинэй хархис этэгээдүүдэй хорото аашануудынь коммунизмын хэрэгтэ маогай бүлэгэйхидэй урбаһыень гэршэлнэ,— гээд Куйбышевай нэрэмжэтэ карбюраторна заводой хүдэлмэришэн Г. Н. Матвеев мэдүүлээ.

Соведүүдэй ороной өөрыгөө хамгаалха хаба шадалые улам бэхижүүлхын тула хамаг хүсэеэ элсүүлхэбди гэжэ мастер Н. С. Сурбанов болон бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

ЛЬВОВ. Эндэхи поэдүүд, уран зохёолшод, литература шэнжэлэгшэд дура зоргоороо ороһон маогай балмад бүлэгэйхидэй жэгшүүритэ муухай аашанууд тушаа зэбүүрхэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

— Марксизм-ленинизмдэ урбаһан ябадалай ямар хойшолонтой байһые Пекинэй жэшээ дээрэһээ харанабди,— гэжэ Украинын Уран зохёолшодой холбооной Львовско эмхиин түрүүлэгшэ Р. Братунь хэлээ.

КЫЗЫЛ. Тувын автономито республикын промышленна предприятинууд, һургуулинууд, колхоз болон совхозуудта олон хүнэй хабаадалгатай буруушаалгын митингнүүд болоно. Агууехэ Октябриин пангин хэрэгүүдые совет хүнүүд хэндэшье пүйдхүүлхэгүй гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлбэ.

ОСИННИКИ. (Кемеровскэ область). Шахтёрнуудай хотын ажалшад буруушаалгын митингнүүд дээрэ баталан абаһан резолюцинууд соогоо Советскэ правительствын хэмжээнүүдые халуунаар дэмжэнэ, Коммунис партияа тойрон бүрин нягтаар жагсаха гэжэ эрид шууд шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ. Совет хилэ дээрэ харата добтолго эмхидхэхэдээ, Хитадай эб ее таһалагшад хорото һанаашалгаяа элишэлээ гэжэ эдэнэр мэдүүлнэ.

— Нижне-Михайловка застава шадархи хилэ дээрэ алба хэһэм, наһа бараһан лейтенант И. И. Стрельниковые һайн мэдэхэ байгааб,— гэжэ «Капитальная-2» шахтын шахтёр А. Рябцев хөөрэбэ. — Бидэнэр хитад арадта хододоо һайнаар хандадаг байгаабди. Харин хитадай засагаархид хани барисаанай гурим ёһо бүдүүлигээр эбдээд, манай хүнүүдтэ халдан добтолхыень сэрэгшэдээ эльгээбэ.

(ТАСС).

ЗАЛУУ МЕХАНИЗАТОРНУУД ОЛОШОРНО

Хахад миллион хүн колхоз, совхозуудай тусхай курса дүүргэжэ, механизаторай мэргэжэлтэй болохонь. Эдэнэй ехэнхи хубинь байгша оной хабарай тарилгада хабаадаха. Ороной урда хизаар нютагуудта тракторнуудай хүнхинөөн тала дайдые нойрһоонь һэреэжэ эхилбэ. Үнинэй дүй дүршэлтэй трактористнуудтай хамта залуушуулшье хаба шадалаа хабарай тарилгын үедэ туршаха байна.

— Хабарай тарилгада хабаадаха олон шэнэ машинанууд хүдөө ажахыда нэмээ,— гэжэ СССР-эй хүдөө ажахын министерствын управлениин начальник И. Г. Касюк ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.— Ажал хүдэлмэримнайшье нилээд нэмээ. Ороной хэдэ хэдэн районуудта хагсуу хүйтэн болоһонтойнь дашарамдуулан, намаран таряан хохидолдо ороо. Тиимэһээ ургаса һайнтай хабарай таряае нилээд ехэ талмай дээрээ тариха ёһотой болонобди. Тэрэшэлэн энэ ехэ хүдэлмэреэ богони болзор соо дүүргэхэ шухала. Ажал хэрэгээ бэрхээр эмхидхэһэнһээ, механизаторнуудай мэргэжэл шадабариһаа манай амжалта дулдыдаха байна.

Хабарай тарилгын эхилхын урдахана колхоз болон совхозуудтахи курса дүүргэһэн 135 мянган хүн олон түхэлэй машина, тракторнуудые жолоодожо шадаха тракторист-машинистнүүдэй үнэмшэлгэнүүдые абаба. России Федерацида, Украинада, мүн бусад республиканuудта иимэ һуралсал һайнаар эмхидхэгдээ. РСФСР-тэ, жэшээнь, 70 мянган хүн эдэ курсануудые дүүргэһэн байна.

Совхозуудай эхэнэр хүдэлмэришэд, залуу колхозницанууд механизаторнуудай мэргэжэлые шуналтайгаар шудална. Алтайн хизаарай, Воронежско, Тамбовско, Воглоградска областьнуудай, Кубаниин, Хальмагай болон ороной бусад районуудай олон мянган эхэнэрнүүд механизаторнуудай мэргэжэлтэй болохонь.

Хүдөө ажахын профессионально-техническэ училищинуудые дүүргэгшэд хабарай тарилгада олоороо хабаадаха юм. Училищи дүүргэһэн 30 мянга шахуу механизаторнууд хабарай тарилгын эхилхэһээ урид колхоз, совхозуудта ажаллахаяа ерээ. Училищинуудта һуража байгшад хамтын хэрэгтэ ехээр хубитаяа оруулха ёһотой. 29 мянган хүбүүд, басагад зунай үедэ дүй дүршэл ехэтэй трактористнуудай хүтэлбэри доро ажаллаха.

(ТАСС).

«КОСМОС-274» НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

«Космос-274» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1969 оной мартын 24-дэ Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ. 1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоһон программатай тааралдуулан, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ научна оньһон түхеэрэлгэнүүд хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Оньһон түхеэрэлгэнүүдынь һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Тоолон тодорхойлгын, залан элирхэйлгын центртэ ороһон мэдээнүүдые шэнжэлжэ байна.

(ТАСС).

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ДУТАГДАЛНУУД ЗАХАҺАА...

Бэшүүрэй совхозой тракторно-таряан ажалай дүрбэдэхи бригада. Бригадын полевой стан Заряа гэжэ нюсэгэн хадын хормойдо оршоно. Бригадын бүхы техникэ эндэ заһабарилагдадаг. Уужам хашаа соо сеялкэнүүд, плугууд, культиваторнууд жэрылдэнэ. Бригадир Анатолий Ефимович Трупаков хабарай тарилгада ябаха техникэеэ харуулна. Бригадирай хэлээшээр, 16 сеялкын 15-ниинь заһабарилагдаһан.

— Энэ сеялкын рама гажанхай. Гэшхүүрынь шэнэлхэ хэрэгтэй. Барюул байхагүй,— гэжэ шалгалтада хабаадалсаһан Дзержинскиин совхозой механизатор А. Г. Конечных хэлэнэ.

Иимэ дутагдалнууд эндэ олон. Сеялкэнүүдэй мөөрнүүд, элдэб хубинуудынь һайса тааруулагдангүй, заһагдангүй, тэрэ зандаа табигданхай.

— Бригадын бүхы сеялкэнүүдэй орой табаниинь тарилгада ябахаар бэлэн болгогдонхой,— гэжэ аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин главна инженер Я. А. Туранский тэмдэглэбэ.

Шалгалтада хабаадагшад плугуудые ехэ наринаар харана. Плугууд бултадаа заһабарилагдаһан тоотой. Теэд... Нэгэ плугай гүнзэгы, гүйхэнөөр хахалхадаа эрьюулжэ зохёохо винт һалашанхай. Бүхы плугуудтань предплужнигууд байхагүй. Нэгэнэйнь гол хухаранхай. Олохон плугуудай шурэбүүд татагдаагүй, һула байһан зандаа. Культиваторнуудай пружинатай һабарнууд табигдаагүй, газар хахалха зэмсэгүүдынь тошилдогдоогүй байһаар. Эдэ машинануудые намар хада хайша хэрэг хаяһан дээрэһээнь жэбэршэнхэй.

Минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулха тусхай сеялкэнүүд мүнөөшье болотор заһабарилагдаагүй байһаар. Бригадын дүшэн бэрнойн шүдэнүүдынь зүбөөр һуулгагдаагүй зандаа. Гадна сеялкэнүүдые шагтагалха табан татуурганuудай гурбаниинь бэлэн болгогдонхой. Бригадын 12 тракторай найманиинь заһабарилагдаһан. Гурбан трактор техническэ шалгалтада табигданхай. Заһабарилагдажа байгаа нэгэ трактор ойрын үдэрнүүдтэ бэлэн болохо.

Бригадынхид мүнөө жэл үрэһэ хүрэнгэеэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар бэлдэнхэй. Эндэхи таряашад 6150 центнер шэниисын үрэһэ томо жэжээрнь илгаһан байна. Энээнэйнь 3900 центнер хоёрдохи классай, 2250—гурбадахи, 1700 центнерынь нэгэдэхи классай болоно.

Бригада мүнөө хабар 1703 гектарта шэниисэ, 250 гектарта обёос, 100 гектарта горох тарихаар түсэблэһэн. Хараад үзэхэдэ, бригадын механизаторнуудай энэ хабартаа хэхэ хүдэлмэри тон ехэ болоно. Эдэ бүгэдые һайн бэлэтхэлгүйгөөр бэелүүлхэнь бэрхэтэй.

Совхозой зургаадахи бригадын механизаторнууд хабарайнгаа тарилгада бэлдэжэ түгэс дүүргэнхэй.

— Үрэһэ ашаха оньһон машинанууд тарилгын үедэ дуталдагша аа гү. Нёдондо автопогрузчигууд дуталдаа һэн. Энэ асуудал мүнөө жэл хэр зэргэ анхарагдажа байна ааб? Үрэһэ хүрэнгөө нёдондонойхидо адли хүнэгөөр сеялкэнүүдтэ хээгүй һаа һайн һэн,—гэжэ эндэхи механизаторнууд һанаагаа зобоно.

Тэдэнэй иигэжэ һанаагаа зобохонь зүбтэй. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ совхозой «ГАЗ-51» түхэлэй зургаан автомашина эбдэршөөд байна. Эдээниие заһабарилха арга совхоздо байхагүй. Запчастьнууд дуталдана. Гадна совхоздо мастерской байхагүй.

— Шэнэ-Бэрээнэй заводто автомашинануудые заһабарилхада гаргашань ехэ. Эндэ автомашинанууд угаа удаанаар заһабарилагдадаг,— гэжэ совхозой главна инженер-механик К. Ф. Степанов хэлэнэ.

Зүгөөр эбдэрһэн автомашинада запчасть бэдэржэ, хэды ехэ гаргашa, саг алдагданаб даа!

Бэшүүрэй совхоздо мүнөө жэл хамта 52 трактор заһабарилагдаха байһан. Эндэхи механизаторнууд энэ түсэбөө дүүргэхын тула үшөө 8 трактор заһабарилха болоно. Теэд энэнь урагшаа ябанагүй. Юуб гэхэдэ, запчастьнууд дуталдана. Энээн дээрэһээ «ДТ-75» түхэлэй гурбан трактор заһабарилагдангүй хэбтэһээр.

Иигэһээр хабарай тарилга эхилхэнь. Бэшүүрэй совхозой механизаторнуудые энэ харюусалгатай хүдэлмэридөө хүсэд бэлдээ гэжэ хэлэхын аргагүй. Эндэ дутагдалнууд захаһаа. Эдэ бүхы асуудалнуудые ойрын үдэрнүүдтэ шиидхээгүй һаа, хабарай тарилгада һаад хэхэ.

Шалгалтада хабаадагшад:
А. КЛИМОВ,
республикын радио болон телевидениин корреспондент;
Ю. КОРКИН,
Г. РИНЧИНО,
«Правда Бурятки», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй корреспондентнүүд.

ТООНЬ ОЛОШОРОО

Ашаа тээһэн олон автомашина Ивалгын кондитерскэ фабрикын хашаа сооһоо үдэр бүхэндэ һубариддан гарадаг. Тэдэнэр олон зүйл тээшэ шэглэн, арад зоной эдеэ хоолой нэгэ шухала зүйл болохо конфетэ, пряник гэхэ мэтые худалдаа наймаанай организацинуудта хүргэжэ байдаг.

Фабрикын суу республика соогоо үргэнөөр таранхай. Ойролдоо 2-3 жэлэй саада тэрэ фабрикада хэгдэһэн эдеэ хоолой зүйлнүүдые хүнүүд ехээр худалдажа абагшагүй һэн. Тус коллектив иимэ дутагдалаа усадхаха, продукциингаа шанар һайжаруулха гэжэ ехэ оролдоо. Тэрэ оролдолгонь ашa үрэеэ харуулаа.

Эндэ бүйлүүлагдаһан амтатай элдэб зүйлнүүд республикын алишье магазинда наймаалагдана. Урданай мэтэ тэрэнэй продукци голохо хүн байхагүй. Фабрика элдэб янзын конфетэ, печени гэхэ мэтые һайнаар хэдэг болоо. Үдэр бүхэндэ 15—40 тонно элдэб ашаан эндэһээ ябуулагдажа байдаг.

Байгша оной түрүүшын хоёр һарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө. Продукци үйлэдбэрилхэ февралиин түсэб 103,7 процент, продукци худалдаха даабари 113,6 процент дүүргэгдөө. Фабрикын амтатай эдеэ хоолой зүйлнүүдэй наймаанда гүйсэтэй болоһые эдэ тоонууд элеэр гэршэлнэ.

Манай корр.

ЭРДЭМЭЙ ТАБСАН— ЭХИН КЛАССҺАА

Эхин һуралсалай асуудалаар зарлагдаһан хоёрдохи республиканска научно-практическа конференци Улаан-Үдэдэ Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо үсэгэлдэр нээгдэбэ. КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Баднев конференци нээбэ.

БурАССР-эй гэгээрэлэй министр С. С. Дмитриевэй хэһэн «Республикын һургуулинуудтахи эхин һуралсалай байдал ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай», СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин Национальна һургуулинуудай институдай эхин һуралсалай таһагые даагша, педагогическа эрдэмэй доктор И. В. Баранниковай — «Ород хэлые буряад һурагшадай шудалха хэрэгтэ туһалха шэнжэлхы-лингвистическэ, сэдьхэл бодолой талаар нүлөөлхэ онол арганууд»; ВЛКСМ-эй обкомой секретарь А. Н. Яковлевагай — «В. И. Ленинэй ажал ябуулгын жэшээ дээрэ эхин һургуулиин һурагшадые хүмүүжүүлхэ» гэһэн элидхэлнүүдые делегадууд болон айлшад анхаралтайгаар шагнаба.

Һүүлдэнь элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ. Мүнөөдэр конференци үргэлжэлһөөр.

Манай корр.

НЭРЭТЭЙ ТҮРЭТЭЙГӨӨР УГТАЯ

Коммунис партиие, Совет гүрэниие байгуулагша Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо манай аймагай ажалшад эршэмтэйгээр бэлдэжэ байнхай.

Байгша оной январиин хуушаар үнгэрһэн үйлэдбэриин түрүүшүүлэй аймагай зүблөөндэ промышленна предприятинуудай, транспортын, хэлхеэ холбооной болон барилгын эмхи зургаануудай, хүдөө ажахын түрүүшүүл хабаадалсажа, 1969 ондо бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалжа, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байна.

Жэшээлхэдэ, промышленна предприятинуудай коллективүүд табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ түсэбһөө гадуур 600 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ, продукци худалдаха даабаряа декабриин 25 болотор дүүргэхэ гэһэн уялгатай. Гадна уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, жэлэй туршада 400 мянган түхэриг алмахаар шиидэнхэй.

Абаһан уялгануудай ехэшье, харюусалгатайшье. Тэрэниие дүүргэхын тула түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр, эмхи гурнмтайгаар ажаллаха хэрэгтэй. Энэ талаар партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудай үмэнэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдана. Нэн түрүүндэ предприятиин хүдэлмэри жэгдэ һайнаар эмхидхэхэ, үдэр, халаан бүриин түсэб, даабаринуудай дүүргэлтэ хангаха, ажалшадай эдэбхи үүсхэл дэмжэжэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха шухала.

Шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо Кабанскын загаһанай завод, Тимлюйн шиферэ завод, Байгалай модоной бааза, үрэ жэмэсэй завод болон бусад зарим предприятинууд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ ябана.

Зүгөөр районой предприятинууд бултадаа һайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Эндэ Клюевскэ леспромхозой ажал дээрэ тобшохоноор тоггтолтой. Январь, февраль һаранuудта модо бэлэдхэхэ, зөөхэ, хюреөдэхэ түсэб дүүргэгдээгүй үлэшоо. Тус леспромхоз шэнэ техникээр, хүсэ ехэтэй автомашинануудаар хангагданхай. Зүгөөр энэ техникээ, бии байһан арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Шэнэ дизельнэ автомашинануудта хүдэлхэ мэргэжэлтэй жолоошод дуталдана. Энээн дээрэһээ боложо, модо шэрэхэ түсэбөө дүүргэжэ шаданагүйбди гээд леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд шалтаг дурдадаг.

Теэд эндэ жолоошодой һуралсал эмхидхэгдэнэгүй, хүсэтэ КРАЗ автомобильнуудые зүбөөр ашаглаха хэмжээн абтанагүй бшуу.

Тэрэшэлэн ЖБИ-гэй 3-дахи филиал, тоһоной, хилээмэнэй заводууд январь-февралиин түсэб дүүргээгүй.

Эдэ баримтанууд, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ талаар зарим предприятинуудта ушарһан бэрхэшээлнүүд тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай анхарал татаха ёһотой. Дары хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Мүн аймагай барилгашад үбэлэй үедэ бирагүйгөөр хүдэлжэ гараа, абаһан уялгануудаа дүүргэжэ шадабагүй. Имэ шүүмжэлэл худалдаа наймаанай болон нниитын эдеэ хоолой, хэлхеэ холбооной предприятинуудта сэхэ хамаатай.

Аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй абаһан уялгануудынь тон харюусалгатай. Тарялангай бүхы талмайн гектар бүриһөө дунда зэргээр 16,4 центнер ороохо таряан, 120 центнер хартаабха, 140 центнер овощ ургуулха, га бүриһөө 13 центнер үбһэ хуряаха; үнеэн бүриһөө 2300 килограмм һү һааха, хамта дээрээ 14158 тонно һү, 6411 тонно мяха үйлэдбэрилхэ, 100 үнеэн бүриһөө 95 тугал, нэгэ эхэ гахайһаа нэгэ доро 7 поршоонхо, 100 гүүнһээ 80 унага түлжүүлхэ уялгатайнууд.

Хэлэһэндээ хүрэхын тула бүхы малшад, мэргэжэлтэд, ажахынуудай бага, ехэ хүтэлбэрилэгшэд ехэхэн оролдолго гаргаха ёһотой болоно.

Мүнөө хаража үзэхэдэ, «Шергинский», Кабанскын совхозуудта малай үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэржэ байна.

Зүгөөр бүхы дээрээ аймагай совхозуудаар мяха, һү үйлэдбэрилгэ һайнаар ябана гэхын аргагүй. Ойморой совхоздо эбэртэ мал шахан таргалуулха хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэһэнһээ малынь үбэлэй үедэ шэгнүүрээ нэмээжэ шадаагүй. «Шергинский» совхоздо үнгэрһэн январь-февраль һаранuудта нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй бага мяхан үйлэдбэрилэгдөө. Тиихэдэ Кабанскын совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд һү һаали дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хүсэд хандуулнагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Энээн дээрэһээл боложо, январь һарада тус ажахы үнеэн бүриһөө арайхан гэжэ 132 килограмм һү һааһан байгаа бшуу. Нёдондонойхиһоо 14 килограммаар бага болоно. Февраль һарадашье эндэ энэ гэхэ хубилалта болоогүй байна. Ойморой совхоздо бүришье тулюур байһаар.

Юун дээрэһээ имэ тулюур эрхэ байдал эдэ ажахынуудта тохёолдоо гээшэб? Нэгэл харюу олдохо байна. Совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд малай тэжээл, харууһанай хойноһоо хиналта табижа шадаагүй. Энээн дээрэһээ боложо, малынь январь-февралиин янгинама хүйтэндэ газаа тооной байлгагдаа. Харин тиихэдэ байрануудынь хооһон байжа үнгэрөө.

Кабанскын, бусад зарим совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малшад тушаа анхарал багаар табина, тэдэнэй эрилтые хүсэд хангажа шаданагүй. Энээн дээрэһээ боложо, малшад тусхай хубсаһаар дуталдана, фермэнүүдтэнь һүнэй амһарта, бусад жэжэ божо зэр зэмсэгүүд үсөөн. Малшадай саг үргэлжын һуралсал эмхидхэгдэнэгүй.

Аймагай промышленна предприятинуудай, совхозуудай хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые дары усадхаха тушаа зорилго партийна организацинуудай үмэнэ мүнөө табигдаад байна. Имагтал энэ ушарта бидэнэр 1969 ондо абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгээр угтаха аргатайбди.

В. ТИТОВ,
КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь.

РЕПОРТАЖ

БУЛАГАЙ ГҮҮРТЫН БАСАГАД

ҮГЛӨӨНЭП табан час боложо байба. Газаа жабартайшаг, хабарай хагсуу хүйтэн үглөө. Малай шулуун байранууд бүүр-түүр барайлдана. Хаа-яа эндэ тэндэ хүнүүдэй бүргэшэхэ харагдана.

Дамдин Дармаевич бодолгото болоһон янзатай, малай байра тээшэ аргаахан гэшхэлнэ. Гүүртые даадаг хүнэй хэхэ, бүтээхэ ажал ехэ ааб даа. Һү һаали, үбһэ тэжээл тухай саг соонь һанаагаа табиха хэрэгтэй. Тиигээгүй һаа, иимэ хүйтэн жабартай үдэрнүүдтэ халтад лэ гэбэл, үхэр мал хожоржо, һү һаалинь доошолжо болохо бшуу.

Гансашье энэ бэшэ, малшад, һаалишад, тэдэнэй үхибүүд тушаа оролдоогүйдэ баһал аргагүй. Үхибүүдые һургуулидань абаашаха, асарха хэрэгтэй болоно. Үшөө автомашина, трактор, гүүртын оньһон түхеэрэлгэнүүд, тэжээл буйлуулдаг кухни гэжэ байха. Эдэ бүхы хүдэлмэриие эмхидхэхэ, ябуулха хүн фермые даагша.

Эдэ бүгэдэ найдамтай хүндэ —коммунист Дамдин Очировта даалгагданхай юм. Өөрөө малша бэрхэ хүн. Сэлэнгэ, Загастай нютагтаа түрүүшын хамтын ажал эмхидхэлсэһэнһээ хойшо хүдөө ажахы дээрэ таһалгаряагүй хүдэлжэ ябана. Түрүүлэгшэшье, бригадиршье байгаа. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, партиин эльгээһэн лэ газарта үнэн сэхээр ажалладаг, үндэр бүтээсэ туйладаг.

— Һүн яһала горитой һаагдана. Январиин түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө. Февраль соошье һайн хүдэлжэ гарагдаа. Февралиин 28-да бүхы гүүртээрээ үдэр соо 735 килограмм һү һаагаабди. Харин мүнөө мартын 25-да 800 килограммда хүргөөбди.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр Булагай гүүртые даагша Дамдин Очировтай хамта тэжээл буйлуулдаг газарта оробобди. Тойроод элдэб оньһон түхеэрэлгэнүүд, электромотор, компрессор гэхэ мэтэ. Мэргэжэлгүй юрын хүнэй хүдэлхөөр бэшэл газар. Эндэ алишье тээшээ тэгшэ мэргэжэлтэй хүн хэрэгтэй. Тэдэнэй нэгэн,—Валерий Шагдуров. Залуушье һаа, механизатор-электрик.

— Үдэртөө табан тонно гидролиз бэлдэдэгбди. Эндэ ажаллахада хүнгэн. Ажал хуу оньһожоруулагданхай.

Һү тушаажа абадаг газар. Эндэ дүүрэн һүтэй бидонууд олошоржол байна. Наһатай һаалишад үсөөн, дандаа залуушуул. Дүүрэн һүтэй хоёр хүпэг һү асаржа ябаһан сэбэр сагаахан басагантай уулзажа хөөрэлдэбэбди. Энэмнай Рая Батуева байба.

— Бидэ зургаан басагад Загастайн дунда һургуулиин арбадахи класс дүүргээд, эндэ хүдэлхэеэ ерээ һэмди. Би мүнөө 13 үнеэ һаанаб. Бэшэнииинь шэргэнхэй. Үдэрэй наяад килограмм һүн һаагдана. Үнеэдни тугаллажа эхилбэ. Һү һаалишье дээшэлжэ, яһала хүхюутэй ябанаб,—гэнэ тэрэ. — Түрүүшээр бэрхэтэй байгаа. Наһатай һаалишад манда ехэ туһалһан юм.

Роза Батуеватай сугтаа хүдэлжэ байһан Валя Нимаева, Света Галданова, Нина Цыреторова, Дулма Будаева, Таня Суслова — эдэ басагад бултадаал ингэжэ хөөрэдэг байна. Энэншье гайхалтай бэшэ. Хорёод шахуу үнеэдые бэе дээрээ даажа абаад хүдэлхэ гээшэ тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ. Угайдхадаа эдэмнай залуу басагад, наял 17—18 наһатай боложо ябана. Тиибэшье залуугай эршэ хүсэтэй, зугаа наадатай. Гүүртын ажал хүдэлмэри оньһожоруулагдажа байһан хадань, үшөөл хүнгэн болонхой. Тиигэбэшье мэргэжэл шадабари хэрэгтэй ааб даа. Тиимэ дээрэһээнь Долгор Жалсановна Очирова эдэ басагадта нилээд туһалдаг, захяа заабари үгэдэг. Ядалдан абиртаһан газартань али болохоор хамһалсадаг. Үнеэдые эдеэлүүлхэ, һааха мэргэжэл шадабарида һургадаг байна.

Гансашье гүүртынгээ һаалишадай дунда бэшэ, Сэлэнгынгээ аймаг соо мэдээжэ болоһон Долгоржап Жалсановна Очироватай уулзаабди. Тэрэниие таби гаража ябана гэжэ хүнэй хэлээгүй байгаа һаань, оройдоошье үнэншэхөөр бэшэ. Хүдэлжэ байхыень харахада урматай. Үнөөхил зургаан залуу басагадай нэгэн гү гэжэ түрүүшээр һанахаар байба. Һард гэмэ түргэн, солбон ябадалтай, гонзод гэһэн нарин сэбэр шарайтай эхэнэр. Долгор Жалсановна һаалишанаар олон жэлдэ хүдэлһэн хадаа дүй дүршэл ехэтэй болонхой.

— Үнеэдтнай хэр һүтэйб?

— Гэмгүй һүтэй, үдэрэй 150 килограмм һүн алгадгүй һаагдана. Малай тэжээл яһала элбэг Үдэртөө 5 килограмм үбһэ, 3 хүпэг гидролизно аргаар буйлуулһан, эһээһэн һолоомо, нэгэ литр һүндэ 400 грамм гурил хүртэнэ. Шэргэһэн үнеэднай баһал һайнаар эдеэлүүлэгдэдэг. Нёдондо жэлдэ олон түл абтаа һэн. 20 үнеэдһээ 24 тугал абааб. Энэ жэлдэ үнеэн бүхэнэй 3190 килограмм һү һааха зорилготой ажаллажа байнаб Январь соо үнеэн бүхэнһөө 203 килограмм һүн һаагдаа. Февраль соо энээнһээ доошо ороходгүй даа,—гэнэ.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай залуушуулай гүүртын һаалишад урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ этигэнэбди.

Ц. ДАМБАЕВ.

ХОНИН АЖАЛДА—САГ ҮРГЭЛЖЫН АНХАРАЛ

ИИГЭЖЭ ХҮДЭЛХЭДЭ УРМАТАЙ

Баргажанай аймагай Хурамхаанай совхоздо түл абалга түлэг дундаа ябажа байнхай. Март һарын эхеэр ажахы дотор бүхыдөө 6214 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Мүнөө бүхы эхэ хонидоймнай 60 процент түрэнхэй. Жэл бүри Баргажанда, илангаяа Хурамхаанда январь, февраль һаранuудта ехэ хүйтэн болодог дээрэһээнь хонидоо нэгэ заа оройшог үрэжүүлһэн байнабди. Хүйтэнэй үедэ гараһан хурьгадые дулаан байра соо һайнаар харууһалаагүй һаа гарзалхала һанадаг. Мүнөө жэл түл абалга манай ажахы дотор хэзээ хэзээнэйхиһээ урагшатай ябана. Хурьгад урдахи жэлнүүдэйхидэ орходоо мүнөө үсөөноор гарзална. Хонишоднай хайшан гэжэ ажаллахадаа түл абалгаяа амжалтатай үнгэргэжэ байна гээшэб?

Совхозоймнай олохон ахалагша хонишод аймагай үйлэдбэриин управлениин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн түрүү дүй дүршэлэй хоёр неделиин һургуулида һуража ерээд байхадаа, хурьгадаа бүхы отараараа хамтаран абаха, түлжүүлхэ гэжэ шиидэһэн байна. Урдань ажахын отаранuудта түл абалгын үедэ хурьгашад эльгээгдэдэг һэн. Иигэжэ ахалагша хонишод Цырен Ринчино, Харлампий Степанов, Бүмбэрма Дылыкова, Розалия Молокова болон бусад хурьгадаа ондоо хүнүүдэй туһаламжагүйгөөр абаха, түлжүүлхэ зорилго урдаа табижа, ажахы дотороо энэ шэнэ арга дэлгэрүүлжэ эхилһэн. Мүнөө эдэ ахалагша хонишодой отаранuудта түл абалга урагшатай ябана. Тэдэнэр тус тустаа 340—520—450—510 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Иигэжэ эдэ отаранuудта тус тустаа 60—84—75—85 процент хонид түрөө.

Хонишодой хурьгадые шэнэ аргаар абадаг, түлжүүлдэг болоһон тухай тодорхойлон бэшэхэ болоо һаа, иимэ: энээнһээ урдахи жэлнүүдтэ совхоз доторнай хурьгашад ами аминдаа хурьга абажа түлжүүлдэг һэн. Теэд иигэжэ хүдэлхэдэ бүтээсэ багатай, экономическа реформын шэнэ эрилтэнүүдтэй яашье таарахагүй байшоо.

Нэгэдэхеэр, хурьгашад ами аминдаа хүдэлхэдөө түд бүрез түл абалгын хаһада зууһаа олон хурьга абаха, түлжүүлхэ аргагүй болоно. Юундэб гэхэдэ, хурьгашадай сүүдхэ соогоо хэхэ хүдэлмэринь захагүй олон болоно бшуу. Тоолобол, хурьгашан һүниндөө ээлжээлэн хони, хурьгадаа харана, үдэрынь тэдэнээ эдеэлүүлжэ, уһалжа, байрыень сэбэрлэжэ сагаа барана. Гадна тэдэнэрэй хурьгадаа ами аминдаа хүхүүлхэдэ байрань уйтан болодог. Иимэл дээрэһээнь хурьгашад энэ ажалаа бэе бэеэ хүлеэжэ, ээлжээгээр хэхэ баатай болодог. Ушар иимэһээ хурьгашад ехэ саг гээгээд, бүхы хурьгадаа хүсэд һайнаар хүхүүлжэ шаданагүй. Саг болзор соогоо эхэеэ садатараа хүхөөгүй хурьгад гарзалхаяа һанадаг. Тиихэдэ хурьгашад тэжээл болон дэбдихэр тус тустаа бэлдэжэ ехэ сагаа барана.

Иигэжэ энэ отара дээрэ олон хурьгашадые барихада ажалайнь бүтээсэ бага байжа, салин хүлһэниинньшье тон бага болодог. Жэшээлхэдэ, 600 эхэ хонитой отарада хонишодһоо гадуур үшөө 5—6 хурьгашад, газаа досоо жэжэ божо ажал хэхэ хүн хэрэгтэй болоно. Хурьгашадай адли тэгшээр хүдэлдэггүй, зарманайнь дүршэл шадабаряар бага байдаг дээрэһээ отаранuудта хурьгад гарзалдаг байна.

Иимэ дээрэһээнь совхозоймнай дирекци хонишодойнгоо ажал ондоогоор—хурьгашадгүйгөөр эмхидхэхэ гэжэ шиидээ. Энээнэй ашаг ехэтэй байһые үшөө нэгэ жэшээ дээрэһээ хаража үзэе.

Ахалагша хонишон Харлампий Степановай отара. Энэ нүхэрнай гурбадахи жэлээ гэр бүлөөрөө совхоздомнай хүдэлнэ. Мүнөө Харлампий Степанов һамган хүбүүн хоёртойгоо 620 эхэ хонидой отара даажа абанхай. Энэ бүлэ хурьга абалгын үедэ ондоо тээһээ туһаламжагүйгөөр хүдэлжэ байнхай. Мүнөө энэ отара дээрэ 520 хурьган абтаад, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Тэдэнэр үшөө 100 хурьга абаха хүсэлэнтэй. Теэд Харлампий Степанов хайшан гэжэ ажаллахадаа амжалта туйлана гээшэб? Энэ нүхэрнай олон жэлдэ хонин ажалда ябажа дүршэл шадабаритай болоошьегүй. Тэрэнэй хайшан гэжэ хүдэлдэг тухай бэшэбэл иимэ.

Энэ бүлэ ямар хурьган али хониной гэжэ мэдэхын тула дун сагаан хони, хурьгадтаа тусхай шэрээр тэмдэг табидаг. Харин хара, эреэн нооһотой хони, хурьгадтаа биркэнүүдые зүүлгэдэг. Иигэжэ хони, хурьгадые тэмдэглэхэдэ хурьгад нэгэшье алдагдангүй хүхүүлэгдэнэ гээшэ.

Хоёрдохёор, отарынхид түрэһэн хонидоо бүлэг болгон хубаарилдаг заншалтай. Түрүүшын табан үдэр соо хурьгалһаа зуугаад хониин нэгэ бүлэг болгогдон амярлан эдеэлүүлэгдэнэ, уһалагдана, хүхүүлэгдэнэ. Хурьгад баһал иигэжэ илгагдадаг. Бүлэг бүлэгөөрөө байһан хони, хурьгадые хүхүүлхэдэ тон бэлэн. Хурьгадай байра соо нэгэ бүлэг хонидые оруулаад лэ дүүргэхэ ха юм. Иимэ үсөөхэн бүлэгэй хурьгад эхэеэ тон түргөөр олоно һурана. Энэ арга үшөө юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, али нэгэ хонишоной үбшэлбэл, хэниншье хурьгадаа хүхүүлжэ шадаха байна бшуу. Хурьгадай томо болохо бүри бүлэгүүдые ехэдхэжэ болоно.

Гурбадахяар, отарын хонишод ажалаа өөр хоорондоо хубаарилан ажалладаг. Нүхэр Степановай һамган Евдокия Дмитриевна ирэһэн хурьгадые эхэһээнь тодожо абаад, эхэдэнь хүхүүлжэ амалуулдаг. Харин Харлампий Афанасьевич хүбүүнтэеэ һүниндөө ээлжээгээр хони хурьгадаа харууһална, үдэрынь эхэ хонидоо эдеэлүүлнэ, уһална.

Хурьгадые иигэжэ хурьгашадгүйгөөр абаха, түлжүүлхэдэ ажалай бүтээсэ дээшэлнэ, хурьгашад дуталдахаяа болино, тэдэнэй салин хүлһэн нэмэнэ гээшэ.

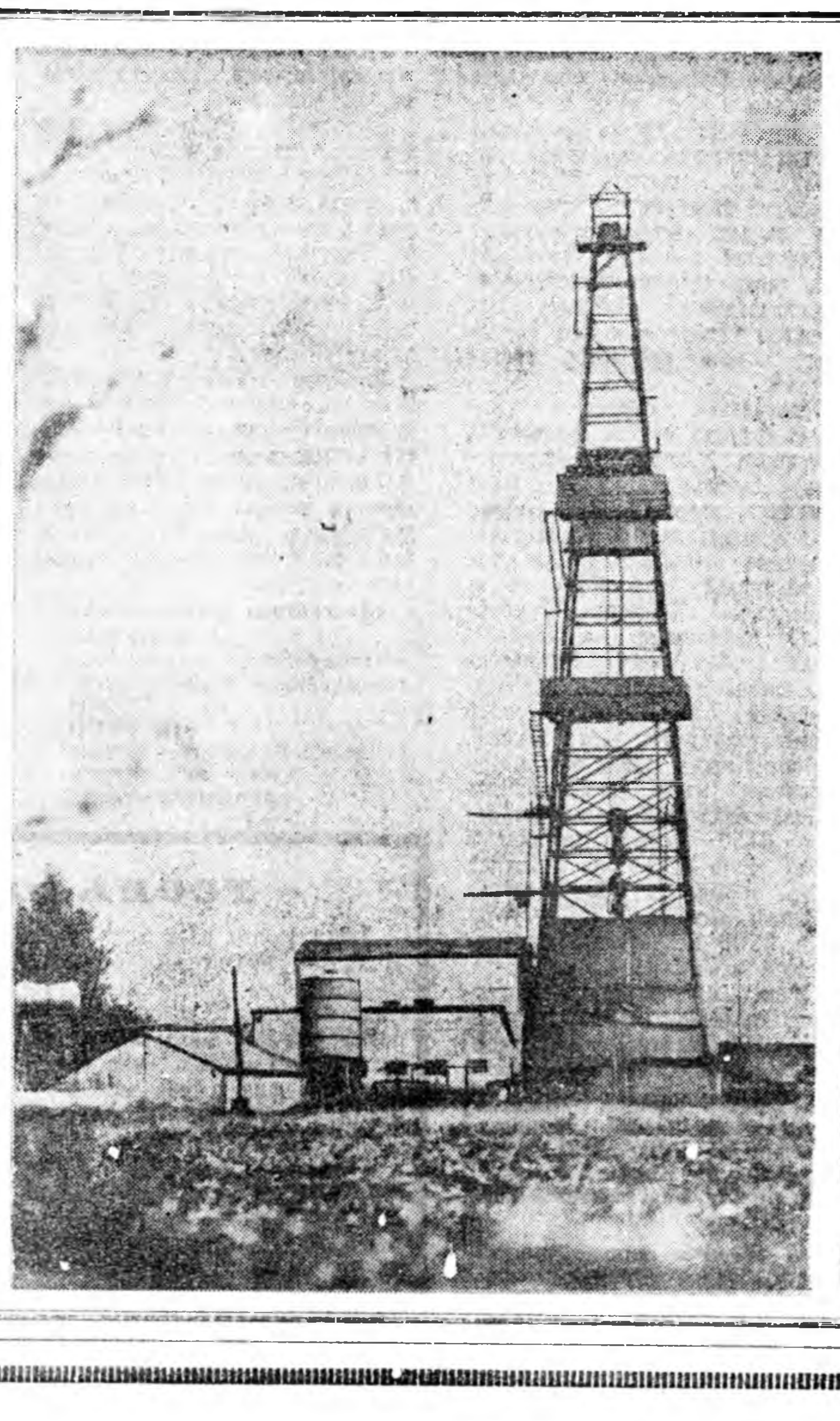
Д-Н. ХОБРАКОВ.
Баргажанай аймагай Хурамхаанай совхозой главна зоотехник.

ЛЕКЦИНҮҮД УНШАГДАНА

Тээгдын дунда һургуулиин багшанар түрэл совхозойнгоо хонишод, малшадта айлшалжа, һонирхолтой лекци, хөөрэлдөө үнгэргэдэг заншалтай юм. Мүн эндэ ахалагша классуудай һурагшадһаа бүридэһэн агитаторнуудай, уран һайханай бүлгэмэй бригада эмхидхэгдэнхэй.

Һаяхан тус бригадынхид географиин багша Нина Иннокентьевна Шодоновагай хүтэлбэри доро модошодой участогта, хонишод, малшадта ошожо, Пекинэй засагаархидай үүдхэһэн бузар муухай балмад хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөөд, концерт наада харуулһан байна.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хорины аймаг,
Хүрбын совхоз.

СОЦИАЛИС[...] ОРОНУУДАА[...]

ИЛЬИЧ ТУХАЙ КИНОФИЛЬМН[...]

БУХАРЕСТ. (АПН-эй корр.). «Россиин хүдэлмэришэн ангиин революционно вождь» гэһэн хроникально-документальна, научно-популярна, уран һайханай бүлэг фильмүүд ороной экрануудаар олон жэлэй туршада харуулагдажа байна. «Ленин Октябрьда», «Ленин 1918 ондо», «Буутай хүн», «Үхэлгүй мүнхэ хүн» гэһэн [...] илангаяа сууда гар[...] хан харуулагдаһан «[...] хэн», «Ленин Польш[...] фильмүүдые румын [...] наар угтаа. Эдэ фил[...] дахин телевиденеэр [...] даһан байха.

Ф. АП[...]

ОБЪЕКТИВ СОО—СОВЕДҮҮДЭЙ ОР[...]

СОФИ. (АПН-эй корр.). Фотожурналист Вербан Драга[...] ветскэ Союзаар» гэһэн выставкэ Арадай армиин түбэй [...] нээгдээ. 146 фото-зураг совет арадай ажабайдал тухай, [...] архитектурын хүшөөнүүд, томо предприятинууд, колхоз[...] совхозууд тухай хөөрэнэ.

Экспозициин тусгаар бүлэг В. И. Ленинда зорюулагд[...] Драганов хоёр һарын туршада Ленинэй ажаһууһан, яб[...] нуудаар аяншалһан, Москвада, Ленинградта, Ульяновск[...] та, Ленинэй Горконуудта хэһэн буулгабаринуудынь мүн[...] до харуулагдана.

Совет 4 республика—РСФСР-эй, Украина, Латви, Азер[...] —бусад зохёолнуудайнь темэ боложо үгөө. Коми АССР-[...] даһан фотонууд ехэл һонирхолтой.. Энэ республикын [...] тухай, оро үсхэбэрилэгшэдэй ажабайдал, ан үсхэбэрилэг[...] дэй хүдэлмэрилэгшэд тухай тэдэнь хөөрэнэ. Совет [...] лын хойто зүгтэ ажалладаг болгар модошодой ажал тух[...] портаж мүн лэ харагшадай анхарал татана.

Тус Экспозициие болгар-совет хани барисаанай комите[...] Энэнь Софиин зоной ба айлшадай дунда хүндэтэй болон[...]

„ДУНАЙН ШЭМЭГЭЙ" ҮЙЛСЭНҮ[...]

БУДАПЕШТ. (АПН-эй корр.). Социалис Венгриин ниислэл хото урган хүгжэнэ. Тэрэнэй хүн зоной тоо 2 миллион үлүүтэй болоо. Һүүлэй жэлнүүдтэ ниислэлэй транспортын даабариин угаа ехээр нэмэһэн дээрэһээнь Будапештын шэнэ метро яаралтайгаар баригдажа байна. Венгриин сүлөөлэгдэһөөр 25 жэлэй ойн үдэр—1970 оной апрелиин 4-дэ түрүүшын лини нээгдэхэ. Ниислэл хотын транспортые саашадань хүгжөөхэ, шэнэдхэн һэльбэхэ түсэб горсоведэй гүйсэдком табиба. Поэдүүдэй шүлэглэн дурдадаг «Дунайн шэмэг» гэдэгэй үйлсэнүүдтэ автобус, трамвай болон троллейбусэй шэнэ маршрудууд татагдаха[...] бүри олошорхо.

Кондукторнуудай [...] ушар ниислэл хотын [...] хүдэлмэри һайжару[...] һаад ушаруулна. Гор[...] сэдком иимэ шиидэ[...] гаргаа: июлиин 1-һэ[...] лэй транспорт (холбо[...] бусуудһаа бэшээрнь) [...] гүйгөөр ябадаг бо[...] шухала болоһон энэ[...] венгер мэргэжэлтэд[...] дэнь совет мэргэжэлт[...] шэл туһалаа.

Габор СА[...]
венгер жу[...]

«ҮГЛӨӨГҮҮР» ГЭЖЭ ФИЛ[...]

УЛААН-БААТАР. (АПН-эй корр.). Монголой кинотеатр[...] ран дээрэ «Үглөөгүүр» гэжэ уран һайханай шэнэ фил[...] шын хэһэг харуулагдажа эхилээ. Сценариин авторнууд—[...] Ч. Мимит, режиссёр—Д. Жигжид). Тус фильм В. И. [...] рэһөөр 100 жэлэй, монголой арадай революциин [...] 50 жэлэй ойдо зорюулагданхай. Д. Сүхэ-Баатар ту[...] монгол революционернүүдэй ажал ябуулга тухай, В. И. [...] «ошоһон суута аяншалга» тухай, Кремль соо Ильичтэй [...] тухай тэндэ харуулагдана.

Г. ХАР[...]

„ЖЭЛ БОЛООД ЕРЭЭРЭЙ[...]

БЕЛГРАД. (АПН-эй корр.). Шэнэ Белградай барилга дээрэ ажаллажа байһан залуушуулай бригадын бригадир Добривой Петрович үнгэрэгшэ зун тиигэжэ намда хэлээ бэлэй. Үшөө: «Эндэхи оршон тойронхи баран хубилха—танигүй байжа болохот!» гээ һэн.

Тэрэ гэһээр жэл болоошьегүй, теэд Белградай энэ райондо үнэхөөрөө ехэ хубилалтанууд болоо. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ проспектдэ шэл ба буладһаа бүридэһэн цилиндрэй түхэлтэй спортивна шэнэ барилганууд толоржо. «Югославия» гэжэ отелиин байшангууд огторгой өөдэ тэгүүлнэ.

Урда жэлнүүдэйхидэл Шэнэ Белградай барилгада[...] лай бригаданууд хаба[...] Эндэ ажаллахаяа ор[...] нютаг хизаарнуудһаа[...] ган хүбүүд, басага[...] ООН-ой эспертнүүд [...] зүбшэлнүүдые үгэнэ. [...] женернүүдэй бүлэг [...] илаад, иимэ барил[...] рилхэ эрхэтэй болоо[...] нэгэн. Москвагай ин[...] новтай хөөрэлдөө һ[...] лай барилганууд т[...] холтойгоор хөөрөөд, [...] нүүдээр тэрэнээ д[...] «Жэл болоод ерээр[...] оршон тойрониие та[...] жашье болохот!»

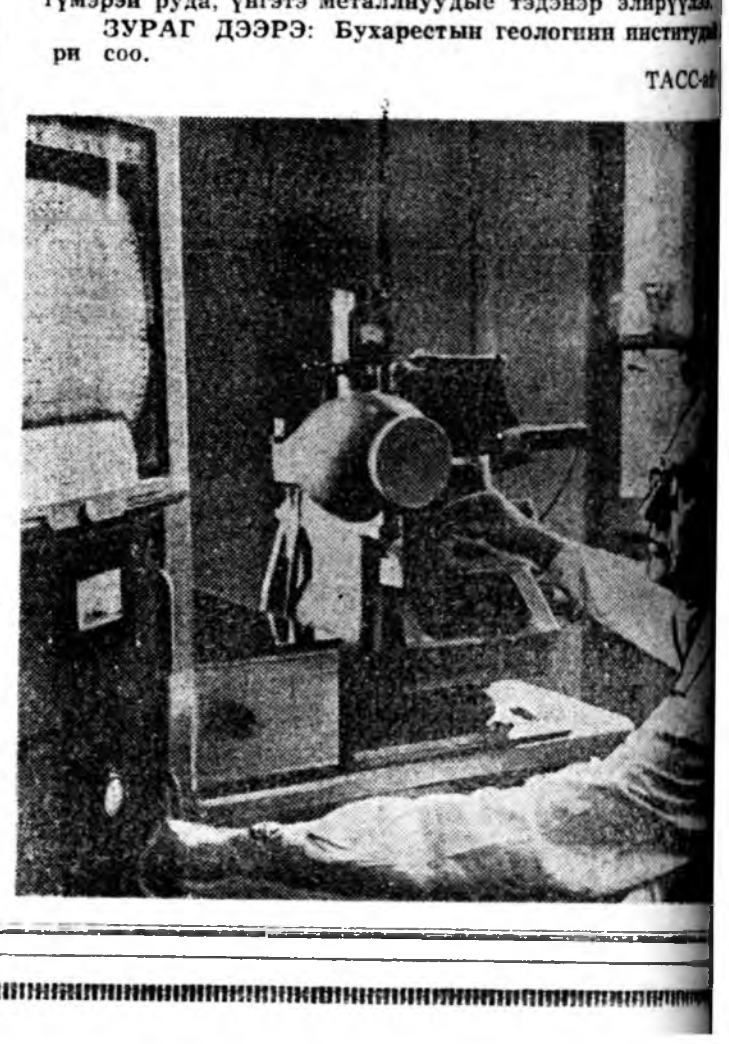
Ю. ТКА[...]

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА[...] далайн эрьедэхи Гриммен райондо хэдэн жэлэй урда тээ [...] һон юм. Мүнөө немец геологууд нефтиин нөөсые элирүү[...] ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр совет техникэ хэрэглэн[...]
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үрэмдэлгын № 100 бахана.

ТАСС-[...]

Һүүлэй жэлнүүдтэ Румыниин геологууд ашагта [...] олон хэбтэшэнүүдые олоо. Жэшээлхэдэ, нефть, шуд[...] түмэрэй руда, үнгэтэ металлнуудые тэдэнэр элирүүл[...]
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бухарестын геологиин институт[...] ри соо.

ТАСС-[...]

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ АРАДАЙ ЖАХЫЕ СОЦИАЛИС ЁҺООР ШЭНЭДХЭН БАЙГУУЛХА, ССР-тэ СОЦИАЛИЗМЫН ИЛАХА ҮЕДЭ. *(1933—1937 онууд).*

экономикын үндэhэ улха зорилгые амжал шиидхээд. Совет орон энэ үедэ, арадай ажа ёhoop шэнэдхэн бай гэлгын үедэ оробо.

агай гол зорилгонуудые XVII съезд тодорхой Тэрэ 1934 оной январь болоhон байгаа. Социа хэлхы амжалтануудые съезд арадай ажа алис ёhoop шэнэдхэн тэгэсхэхын түлөө тэм бэелүүлхэ шухалын рилгонуудые хараалба. эмхидхэлэй хүдэлмэри удха шанартай болоо. партийна организаци дэлмэрие шэнээр эм шиидхээ, партиин гдоhон Устав баталан

СССР-эй арадай ажахые хоёрдохи табан жэлэй 937 онуудай) түсэб ба дотор ороной наци айснуудай, тэрэ тоодо экономико болон соёл хурдан түргэн ургалта бэлэй.

ые гол түлэб социа шэнэдхэн хубилгаха хэ ахын, ажалшадай тэм аар хүтэлбэрилхын ту партийна организа үүлхэ, тэрэнэй эмхид үзэл сурталай, полити ябуулгын онол арга бо анзыень hайжаруулха айгаа.

зэргын ургалтые хангаүулха ябадал, партийна ууды олошоруулха доторой хүдэлмэридэ үри эзэлээ hэн.

январиин 1-дэ област- организациин зэргэдэ иин гэшүүд, 3686 кан- доржо, 544 ячейкэдэ эhэн байгаа. Тэдэнэй хүдэлмэришэд—40.4 про- шад—51,6 процент, ал- болон бусад ажалшад нт болодог hэн. Буряа- хүдэлмэрнүүд—15,1 про- бэлэй. Областной парт- залуу, олонхи гэшүү- да ороhoop 1—2 жэл бо- кандидадуудынь бүхы үүдайнгаа 41.8 про- гаа. Хэрбээ олонхи пред- дэ партийна ячейкэнүүд гүүд байдаг hаань, ха- оцент сельскэ, сомоной э, 85 процент колхозууд- үгы hэн. Хүдөөгэй ячей- экэн болгохо, колхоз бо- үүдые партийна нүлөө- а зорилго табигдаа.

ажахые социалис ёhoop байгуулгын дүүрэхэ үедэ партийна зэргые э, сэбэрлэхэ талаар хэ- хэмжээ ябуулганууд эhэн юм. 1933 ондо зэргые сэбэрлэхэ хүдэл- дэз. Тэрээнэй ашаар партийна организацида ажахые эрхилхэ хэрэг- лэлэй хүдэлмэридэ ехэ- далнууд элирүүлэгдээ, аар ондоо бодолтой, гаар партида ороhон, ээдүүд партиин зэргэ- тиимэhээ шалгалта га- 21,9 процентнь партиhаа 1935—1936 онуудай ртийна документнүүдые алгэлтэ болоо. Зарим долой ушараашье haa, ябуулганууд партиин иин талаар харша, ту- ожо ороhон хүнүүдhээ партийна организациие жагсаагаа.

1936 онуудта партида ассоогдоhон. ВКП(б)-гэй абриин (1935 он) пле- абалгые, партиин гэ- кандидадуудые оруулха хүргэхэ гэжэ тогтообо. парторганизацида шэнэ кандидадуудые абалга январиин 1-hээ эхилээ

алангаяа колхозуудай ячейкэнүүдые олошо- лжүүлхэ хэрэгтэ об- парторганизаци ехэ анха- аа. Энэ талаар ВКП(б)- ЦКК-гай январиин Пленумэй (1933 он) байгуулагдаhан МТС ууудай политотделнүүд ябулаа. ВКП(б)-гэй об- кК-гай хамтын плену- оной февраль) шиидхэ- эбээр, городой болон партийно-советскэ эдэб- 300 шахуу коммунист- эльгээгдээ hэн. Туhа- эхэ зорилгоор хүдөө деревниинүүдтэ доодо партийна эмхинүүдэй хү- элгын hара эмхидхэг- эйна, советскэ, комсомо- рилэгшэдэй бүлэгүүд бэлэй.

нютагай шэнжэтэй ае сомор болгожо, кол- үйлэдбэриин шэнжэтэй болон кандидадуудай тэрэшэлэн партиин мдаг хүнүүдэй пар- кольско ячейкэ болон байгуулха талаар айкомууд, МТС-эй по- 1933 оной хоёрдохи оритойхон хүдэлмэри

январиин 2—7-до үн- областной конференци партийна организациин рилгонуудые тодорхой конференци автоно- орондо социалис бай- табан жэлэй дүнгүүдые партиин ленинскэ на- политикын, социалис лиин, хүдөө ажахые үндэhэ hуури дээрэ ын ехэ амжалта түй- гэлээ.

хүдэлмэриие, совет- скэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудые ба ажахын байгуулалтые хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадань hайжаруулха хэмжээнүүдые конференци хараалаа. Мүн партиин областной комитедые hунгаа. Эмхидхэлэй пленум дээрэ обкомой секретаряар М. Н. Ербанов, хоёрдохи секретаряар—И. П. Козлов, бюрогой гэшүүдээр Д. Д. Доржиев, И. Д. Дампилон, С. Ф. Верходубов, Я. Т. Похосоев, Б. Л. Лубсанов, А. С. Вишневский, С. Ф. Никифоров, А. Т. Тэлин болон бусад баталагдаа.

Партийна организацинуудай эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашадань нарижуулан hайжаруулгада, шэнжэ шанарыень дээшэлүүлгэдэ партиин XVIII съездын шиидхэбэринүүд (эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэри шэнэдхэн табиха тухай, эмхидхэлэй талаар хүтэлбэриие партиин политическэ хүтэлбэриин хэмжээндэ хүргэхэ, партийна ячейкэнүүдые хубилгажа, партиин эхин организаци болгохо тухай) шухала удха шанартай байгаа hэн.

Съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулагдан, партиин обкомдо урдынхиhaa ондоо, үйлэдбэриин hалбаринуудай таhагууд байгуулагдаа, тиихэдэ горком, айкомуудта таhагууд үгы боложо, инструкторнууд баталагдаа. Ячейкэнүүдэй орондо хаа хаанагүй партийна эхин организацинууд байгуулагдаа.

Энээнэй ашаар партийна организацинууд олониитэдэ, үйлэдбэридэ дүтэлөө, тэдэнэй нүлөөн ехэ болоо, үүргэнь, нэрэ хүндэнь дээшэлээ. Мүн үйлэдбэри дээрэ коммунистнууд болон комсомолшууд зүбөөр хубаарилан табигдаа.

Партийна комитедүүд партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулдаг болоо. Партийна эхин организацинуудтай партиин обком, айкомуудай холбоо барисаан бэхижэ. Аймагай ба партийна эхин организацинуудай хүдэлмэри шэнжэлэн шалгаха ябадал үнгэргэгдэдэг, партийна комитедүүдэй бюро, пленумүүд дээгүүр тэдэнэй секретарьнарай тоосоон зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. ВКП(б)-гэй обком 1934 ондо партиин Хориин айкомой (секретарь Б. В. Ванданов) тоосоое бюро дээрээ шагнаа. 1935 оной июльдэ обкомой пленум Агын (секретарь И. Г. Поликарпов), Алайрай (секретарь С. С. Киселев), Хяагтын (секретарь Б. С. Шестак) партийна организацинуудай партийно-эмхидхэлэй, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие зүбшэн хэлсээ. Аймагуудай ба эхин партийна организацинуудта партийна хүдэлмэри эли бодо hайжараа. Партиин айкомууд эхин организацинуудай хүдэлмэри тушаа анхарал оролдолго ехээр гаргадаг болоо.

Областной партийна организацида үзэл сурталай, политическэ хүдэлмэридэ, нютагай национализм болон шовинизм гаргаха ябадалтай тэмсэлдэ, коммунистнуудые, бүхы ажалшадые интернациональнаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хододоо ехэ анхарал хандуулагдажа байгаа.

Партиин зэргые сэбэрлэhэнэй hүүлээр, партийна документнүүдые шалгаха болон hэлгэлгэн соогуур политическэ hуралсалай эмхидэл болон шанарыень дээшэлүүлхэ талаар, бүхы партийно-политическэ хүдэлмэри hайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтаhан юм. Тэрэ сагта политическэ hуралсал үбэлдөө, зундаа гээд хубаагдадаг hэн. Политическэ hуралсал гол түлэб кружогууд, hургуулинууд боложо бүридхэгдэдэг байгаа. 1937 оной январиин нэгэндэ областной парторганизацида 430 hургуули болон кружогууд, тэрэ тоодо партиин түүхэ, зохёолнуудые шудалха 193 кружок хүдэлөө. hуралсагшадай 45 процентнь энэ кружогто хабаададаг байгаа. Бүхы коммунистнуудай 76 процентнь партийна hуралсалда хабаададаг бэлэй.

Партиин туршагдамал эмхинүүд болохо Соведүүд, профсоюзууд болон комсомолоор дамжуулан, областной партийна организаци олониитэтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлээ. Тэдэниие бэхижүүлхэ тухай саг үргэлжэ оролдожо, ажал ябуулгыень ударидажа, социалис байгуулалтада тэдэнэй үүргые дээшэлүүлжэ байгаа.

Республикынгаа арадай ажахые социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулха хэрэгые дүүргэхэ гээшэ областной партийна организациин гол зорилго бэлэй.

Эдэ жэлнүүдтэ социалис индустриализациие бэелүүлгэ парторганизациин ажал ябуулгада шухала hуури эзэлдэг hэн. Түрүүшын түсэбтэ табан жэлэй эсэс багаар оньhожоруулагдаhан шэлэй, паровоз-вагон заhабарилгын заводуудай, мяха-консервын комбинадай барилга дэлгэрээд байгаа. 1933 оной октябрьда мелькомбинат баригдажа захалаа. Түрүүшын үдэрhөө барилгануудай партийна ячейкэнүүд байгуулагдажа, партиин обкомой, горкомой сэхэ хүтэлбэри доро олониитые эмхидхээ. ПВРЗ-гэй барилгын парторганизаци 1933 оной эхеэр 176 коммунисттай, 11 ячейкэтэй hэн.

Шэнэ барилгануудай парткомууд, ячейкэнүүд бэрхэшээлнүүдые дабалгада, барилгын хүдэлмэриин түсэб дүүргэлгэдэ барилгашадые элсүүлэн жагсаагаа. Оньhон арга хэрэглэгдэдэггүй шахуу hэн. Хайлаа, хүрзэ, тачка, hүхэ, хюроо гэхэ мэтэнүүд ажалай гол зэмсэгүүд байhан. Олон барилгашад майхан, землянка соо байдаг, хүдэлмэришэдэй ажалhaa гараха, ерэхэнь олон бэлэй.

Партийна, комсомолой организацинууд коллективүүдэй гол хүсэн болоо. Коммунистнууд болон комсомолшууд эгээн бэрхэшээлтэй, харюусалгатай ажалда эльгээгдэжэ, барилгашадые ударидан ябаа. Үйлэдбэриин зүблөөнүүд, участогууд болон бригаданuudай хүдэлмэришэдэй суглаанууд, партийна, ажахын эдэбхитэдэй зүблөөнүүд ходо боложо, барилгашадай коллективүүдэй ажаhуудал болон ажал ябуулгын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. Партийна ячейкэнүүд элдэб янзын партийно-политическэ хүдэлмэри үнгэргэдэг hэн. Дотоодын, гадаадын политика тайлбарилhан газетэ уншалга, хүдэлжэ байhан газартань, хамтын байрада политхөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэ — гол түлэб иимэ хүдэлмэри хэгдэдэг байгаа. Олон ондоо хүдэлмэришэдэй дунда түрэл хэлэн дээрэнь ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдадаг hэн.

Социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Хүдэлмэришэд, бригаданууд, прорабска пунктнуудай хоорондо договор баталхые эмхидхэдэг ба тэрэнэй дүүргэлтые шалгажа, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд олондо дуулгагдадаг, мүрысөөндэ илагшад улаан самбарта бэшэгдэдэг, улаан табан хушуу ба тугхануудые абадаг, харин гээгдэгшэд хара самбарта гаража, рогоожон туг барядаг байгаа.

Буряад оронние индустриализацилха хэрэгтэ партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство, ороной олон районуудай ажалшад, нэн түрүүн ородой хүдэлмэришэн анги бүхы талын туhаламжа хүргөө. Барилгануудай ябаса, шухала материалнууд болон түхеэрэлгэнүүдээр хангаха асуудалнууд СССР-эй СНК-гай ба СТО-гой, наркомадуд болон управленинүүдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ нэгэнтэ бэшэ табигдаа. Партиин, гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад С. К. Орджоникидзе, В. В Куйбышев, А. И. Микоян, К. Е. Ворошилов, А. А. Андреев, В. И. Межлаук болон бусад Буряадай индустриализацилгын асуудалнуудые шиидхэдэг байhан юм.

1933 ондо Московско Совет манай республикые шефтээ абажа, ажахын, соёл культурын байгуулалтада ехэ туhаламжа хүргөө. 1933—1935 онуудта Буряадай зарим аймагуудые Ленинградай предприятинууд, тусхайлхада, «Скороход» фабрика шефтээ абаа. 1933 оной февраль-март hаранууд-та, 1934 оной августда Московско Соведэй, Ленинградай хүдэлмэришэдэй делегацинууд республикадамнай ерээ.

Москва, Ленинград, Харьков, Ростов, Тбилиси болон ороной бусад городуудhaa материал болон түхеэрэлгэ эльгээгдэдэг, мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ерэдэг hэн.

Областной партийна организациин хүтэлбэри доро социалис индустриализаци бэелүүлэгдээ. Социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулгын үедэ мехстеклозавод, ПВРЗ, мяха-консервын комбинат, мелькомбинат болон хамтадаа 85 шэнэ фабрика, заводууд бодхоогдоо. 1937 ондо республика дотор промышленностиин, транспортын 140-hөө олон томо предприятинууд бии болоод байгаа. Буряадай арадай ажахын бүхы продукциин 71,1 процентые томо промышленность эзэлээ. Гүрэнэй промышленностиин валовой продукци табан жэлэй туршада 5,5 дахин, тэрэ тоодо «А» бүлэг—8 дахин ургаа. Буряад орон мүнөө үе сагай хүгжэнги томо промышленностьтай индустриально-аграрна республика болоо.

Буряад оронние индустриализацилга бүхы ажалшадай, нэн түрүүн республикын бүхы хүдэлмэришэдэй бүтээhэн хэрэг мүн. Колхознигуудые, комсомолшуудые элсүүлhэнэй, наркомадуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулhанай ашаар хүдэлмэришэдэй тоо жэлhээ жэлдэ ургана. Социалис байгуулалтын үедэ хүдэлмэришэдэй тоо олошорхоhoo гадна, тэдэнэй шэнжэ шанарынь хубилаа. Буряад орондо олонациональна хүдэлмэришэн анги бии болоо, хүдэлмэришэдэй национальна кадрнууд бүридхэгдэн байгуулагдана. 1937 ондо томо промышленностьда 17,5 мянган хүдэлмэришэд тоологдожо, тэдэнэй 10-haa үлүү процентнь буряадууд hэн.

Республикын залуу хүдэлмэришэн анги социализмын түлөө тэмсэлэй ударидахы хүсэн болоhон бэлэй. Хүдэлмэришэдэй бата эмхидэл, үндэр мэдэрэл политическэ болон ажалайнь эдэбхеэр тодорхойлогдодог байгаа. Хүдэлмэришэдэй эгээ түрүү хубинь партида, комсомолдо ороно. Областной парторганизацида 40—42 процентнь хүдэлмэришэд hэн. Эдэбхитэй олон хүдэлмэришэд депутадууд болоhон, Соведүүдэй секци болон комиссинуудай гэшүүдээр хүдэлнэ. Соведүүдтэ hунгалта болоходо барилганууд болон предприятинуудай коллективүүд эгээн лэ олоороо hунгалтада хабаадана. Барилганууд болон предприятинуудай коллективүүд хүдөө тосхонуудые шефтээ абадаг, заhабарилгын бригаданuudые, тоо бүридхэдэг хүдэлмэрилэгшэдэй бүлэгүүдые, культбригаданuudые колхозуудта эльгээдэг hэн.

Бүхы орон дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ, габшагай ажалай түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэд олоороо хабаадалсана. Стахановскэ хүдэлөөе хүгжөөлгэдэ түрүү коммунистнууд хүдэлмэришэд, комсомолшууд В. Ведешкин, Е. Т. Курочкин, Б. З. Поздеев, П. Г Мокшонов, В. Ф. Аксенович, В. Робва, Ф. Б. Жуков, Д. Ш. Янтуев, С. С. Калинин, А. И. Добынцев, А. С. Моксоев, Е. К. Тугатханова, Д. П. Усынина болон бусад эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсаа. 1937 ондо новаторнуудай хүдэлөөндэ республикын бүхы хүдэлмэришэдэй 70 процентнь хабаадаhан юм. Тиигэжэ табан жэлэй туршада нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсэ 26,4 процентээр, томо промышленностиин бүхы продукциин дунда зэргын жэлэй ургалта 36,1 процент болоhон.

Социалис индустриализацилгатай суг хамта республикын хүдөө ажахые социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулха хэрэг түгэсхэгдэжэ байгаа. Коллективизацилгые дүүргэхэ, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлгэдэ ВКП(б)-гэй ЦК-гай ба ЦКК-гай январиин нэгэдэмэл Пленумэй (1933 он) шиидхэбэреэр байгуулагдаhан МТС-үүд болон совхозуудай политотделнүүд областной парторганизацида ехэ туhаламжа хүргөө юм. Хүдөөгэй болон олон бэшэ колхозуудай ячейкэнүүдые байгуулха, эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ политотделнүүд гол анхаралаа хандуулаа hэн. «МТС-үүдэй политотделнүүдэй хүдэлмэри тухай, колхозой ячейкэ тухай ба политотделнүүд ба райкомуудай харилсаан тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гай 1933 оной июниин 15-най тогтоолой гараhанай hүүлээр тэдэнэр колхозуудай үйлэдбэриин ячейкэнүүдые, кандидадуудай бүлэгүүдые, партийно-комсомольско болон партиин тала баримталагшадай бүлэгүүдые байгуулна, бэхижүүлнэ. Колхозуудые политическэ болон эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхын тула шэнээр байгуулагдаhан колхозуудай партийна организацинууд, hулашагшье haa, горитойхон хүдэлмэри ябуулаа.

Колхозуудай түрүүлэгшэнэр, бригадирнууд, тоо бүридхэхэ хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй кадрнуудай асуудал бэрхэшээлтэй асуудал байгаа. Партийна ячейкэнүүд, политотделнүүд эдэ тушаалнуудта коммунистнууд болон комсомолшуудые, хүндэтэй, ниитын хэрэгтэ үнэн сэхэ, найдамтай хүнүүдые дэбжүүлнэ. Элдэб янзын курснууд болон hургуулинуудта колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнууд бэлэдхэгдэдэг болоо. Районуудай колхозой hургуулинууд байгуулагдаа. Колхозуудай кадрнуудай юрэнхы эрдэм, идейно-теоретическэ хэмжээень дээшэлүүлгэдэ, партида, комсомолдо оруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа hэн. Колхозуудай болон совхозуудай үйлэдбэри эмхидхэхэ бэлигтэйшүүл, колхозуудай олониитые хүтэлбэрилэгшэд урган гараа. 1935—1936 онуудаар республикын түрүү колхозуудай түрүүлэгшэнэр Б. Ж. Бадмаев, Б. Ц. Банзаракцаев, М. Будаин, Д. Г. Гомбоев, Т. Т. Гончиков, Б. С. Дашихорлуев, К. Ф. Иванов, О. М. Мариннов, Ж. Ж. Намсараев, Н. В. Очиров, Е. Л. Петров, Л. И. Халмактанов, Б. Ц. Цыреторов, Боргойн совхозой директор Н. И. Шубин ССР Союзай орденуудаар шагнагдаа hэн.

Партиин айкомууд, ВКП(б)-гэй политотделнүүд, ячейкэнүүд, ВЛКСМ-эй эмхинүүд колхознигуудай дэмжэлгээр нюдарган баяшуул лама, боенэр болон тэдэнэй туhамаршадhaa колхозуудые сэбэрлээ. Буряад орондо 1933 он болбол ангиин дайсад болохо нюдарган баяшуулые бүрин усадхалгын жэл болоо hэн. Мүлжэгшэ этэгээдүүдэй hүүлшын үлэгдэлнүүд паспорт үгэлгын үедэ сүлэгдэжэ гаргагдаhан бэлэй. Зүгээр нютагуудта ангиин дайсад болохо этэгээдүүдhээ колхозуудые сэбэрлэхэ үедэ алдуу эндүүнүүд гаргагдаад. ВКП(б)-гэй Зүүн-Сибириин крайкомой, обкомой пленумэй заабаряар дары зайсуулагдажа эхилээ hэн.

Үйлэдбэриин-финансова түсэбүүдые табихадань, ажалай нормо, түлөоhэ зохёолгодонь, тоо бүридхэл абаха хэрэгтэнь колхозуудай парторганизацинуудта, правленинүүдтэ туhаламжа хүргэхын тула партийна органууд, политотделнүүд мэргэжэлтэдые эльгээнэ. «Колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ ээлжээтэ хэмжээ ябуулганууд тухай» ВКП(б)-гэй 1933 оной февралиин 4-нэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон, үйлэдбэриин бригаданууд байгуулагдаа.

Мал ажалтай аймагуудай колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлгэдэ нүүдэл ажахынуудые hуурижуулха ябадал шухала үүргэ дүүргээ hэн. Хэдэн зуун hуурижаhан газар — колхозуудай түбүүд байгуулагдаа. 1937 оной январиин 1-нэй байдалаар 38929 нүүдэл ажахынууд hуурижаhан юм. Ажахын болон культурно-ажаhуудалай ехэ барилга эхилээ. hуурижаhан, колхозууд боложо нэгэдэhэн ажахынуудта Совет гүрэнэй хүргэhэн туhаламжа (hуурижаха үедэнь 4455,2 мянган түхэриг гаргашалагдаа hэн) болбол тэдэнэй ниитын ажахые түргөөр дэбжээлгэдэ, буряад нютагуудта эвенкнүүдэй байрада шэнэ социалис харилсаануудые нэбтэрүүлгэдэ туhалаа.

1935—1936 онуудай туршада колхозуудые бэхижүүлхэ, шухала ажахын-политическэ хэмжээ ябуулганууд — хүдөө ажахын артелиин Устав абтаа, хэтэ мүнхэдөө эдлэжэ байхаар газар даалгагдажа үгтөө. Бүхы ТОЗ-ууд, ТОУС-ууд артелиин Уставта ороо. 1938 оной январиин 1-дэ республикын колхозуудта 4015 мянган гектар газар үгтөөд байгаа.

Коллективизациин түгэсхэхэ үедэ малай тоо толгойн хоролтые зогсоохо, мал ажал дэбжээхэ гэhэн хойшолуулашагүй зорилго областной партийна организациин үмэнэ табигдаа hэн. Мал ажалые хүгжөөхэ хэмжээнүүд партиин обкомой, айкомуудай бюро, пленумүүд дээрэ, коммунистнуудай, колхознигуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. Партийна организацинууд коммунистнуудые, комсомолшуудые, үнэн сэхэ колхознигуудые малай фермэнүүдтэ хүдэлхөөр эльгээнэ. 1934 онhoo мал ажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб бии болоо. Саг соогоо hайн шанартайгаар малай үрэжүүлгэ, түл абалга үнгэргэгдэдэг, малай харууhалгада ээзэн бусаар хандаха, мал үрихэ, гарзатуулха ябадалтай тэмсэл хэгдэдэг hэн. Үбhэ, зелёнко, силос болон тэжээл ехээр бэлдэгдэдэг, малай типовой байрануудые барилга үргэнөөр ябуулагдадаг болоо. Ветеринарна эмхи зургаанууд олошороо, зооветмэргэжэлтэд колхозуудай мал ажалые бүри hайнаар хангадаг болоо. Республикын колхозуудта малай товарна фермэнүүд байгуулагдаа. Мал ажалые гээгдэлhээ гаргахын түлөө тэмсэлдэ бүхы олониитэ хабаадуулагдаа. 1933 оной апрель, июль hаранuudта Буряадай колхознигууд-ударнигуудай I, II съезднүүд үнгэргэгдэжэ, мүрысөө, габшагай ажал дэлгэрүүлхыень колхозно таряашадые уряалаа. Колхознигууд-ударнигуудай V съездын (1935 оной март) зүбшөөлөөр мал ажалай талаар конкурс-мүрысөөн соносхогдоо hэн. Энэ съезд дээрэ СССР-тэ айлшалжа байhан хариин хүдэлмэришэдэй делегаци байлсаа юм.

Абтаhан хэмжээнүүдэй болон малшадай социалис мүрысөө дэлгэрүүлhэнэй ашаар 1934 онhoo мал ажалай дэбжэлтэ эхилээ. 1928 онhoo түрүүшынхеэ малай тоо толгой олошороо. 1935—1937 онуудай туршада республика малаа олошоруулха, малай ашаг шэмэ тушааха гүрэнэй түсэбүүдые дүүр гэжэ байгаа. 1932 онhoo 1937 он хүрэтэр бүхы малай тоо толгой 36 процентээр олон болоо. Гайхамшагта хонишод, hаалишад, үхэршэд, адуушад, гахайшад урган гараа. 1935—1936 онуудаар республикын 35 эрхим малшад СССР-эй орденуудаар шагнагдаа.

Социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулгые түгэсхэхэ жэлнүүдэй үедэ таряанай ажахы үргэдхэгдөө. Урдань таряан ажал эрхилдэггүй шахуу байhан мал ажалтай аймагуудташье таряан ажал нэбтэрэн орожо эхилээ. Газар таряалан хүгжөөхэ хэрэгтэнь буряад таряашадта совет хүдэлмэришэн анги сэгнэшэгүй ехэ туhаламжа хүргөө. Гүрэнэй МТС-үүд полевой гол хүдэлмэринүүдые бэе дээрээ даажа абаа. 1937 ондо Буряадта 1008 трактортай, 141 комбайнтай, 157 ашаанай автомобильтай 23 МТС хүдэлжэ байгаа. Тэдээн республикын колхозуудай тарилгын бүхы талмайн 78,6 процентые хангадаг hэн. Хүдөөгэй механизаторнуудай олон тоото кадрнууд урган гараа.

Колхоз, совхоз болон МТС-үүдэй партийна, комсомолой организацинууд ажалшадые таряалангай ургаса дээшэлүүлгэдэ элсүүлнэ. Коммунистнууд, комсомолшууд социалис мүрысөө үүсхэнэ. Олон таряашад, механизаторнууд үйлэдбэриин ехэ амжалта туйлана. 1935—1937 онуудаар Хонхолын МТС-эй коллектив, Улаан-Үдын аймагай «Мартын 8» колхоз гайхамшагта амжалта туйлажа, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаа hэн. Энэ МТС-эй элитэ механизаторнууд -стахановец у у д Лыгден Цыренов, Алексей Варфоломеев болон бусадай алдар нэрэ бүхы республика дотороо мэдээжэ болоо. Эхэнэрнүүдэй тракторна бригадануудай бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоhон Кабанскын МТС-эй Полина Торгашинагай, Сэлэнгын МТС-эй Гарма Бабасановагай комсомол-залуушуулай бригаданууд ехэ амжалта туйлаа hэн.

Буряадай колхозуудые бэхижүүлхэ, хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээлгэдэ Коммунис парти, Советскэ правительство ехэ туhаламжа хүргөө. 1934—1937 онуудта ВКП(б)-гэй ЦК, СССР-эй, РСФСР-эй Арадай комиссариадай Соведүүд хэдэ хэдэн тогтоолнуудые баталан абаа. Тэдээн соонь материально-техническэ, финансова туhаламжа, элдэб янзын хүнгэлэлтэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ туhаламжа болон бусад хэмжээнүүд хараалагдаhан юм.

Түсэбтэ табан жэлнүүдэй үедэ колхознигуудай үүсхэлтэ ажалай ба парти, правительствын туhаламжын ашаар республикын колхозууд бэхижээд, оньhожоруулагдаhан томо ажахынууд болоо. 1937 ондо таряашадай бүхы ажахынуудай 91,6 процентнь колхозууд болоhон, 93,5 процент тарилгын талмай эзэлээ. Колхозуудай товарна фермэнүүдтэ бүхы малай 63,1 процентнь харууhалагдадаг hэн. Колхозуудай ниитын ажахы горитойхоноор бэхижээ. Тиигэжэ тосхон болон деревнидэ колхозой байгуулалта илаа, бэхижээ.

Социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулалтын түгэсэлгын жэлнүүдтэ областной партийна организаци культурна революциие саашадань хүгжөөхэ зорилго шиидхэжэ байгаа. Энэ революци марксистско-ленинскэ үзэл сурталай, ород арадай, манай ороной бусад арадуудай ашатай hайхан нүлөөн доро хүгжөө.

Хүн зоной үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал гол түлэб усадхагдаа, эрдэм багатай байлга дабагдажа эхилээ. Хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй үедэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй 151 мянган хүн, эрдэм багатай 112,1 мянган хүн hуралсалаа дүүргэжэ гараа. Тиигэжэ республикын хүн зоной 98 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ болоо hэн.

Коммунис парти, Совет правительство 1933—1937 онуудта арадай гэгээрэл үндэhөөрнь шэнэдхэн табиха хэдэ хэдэн тогтоол абаhан юм. Тэдээн соо хараалагдаhан хэмжээнүүдые хүсэндэнь хүргэжэ, партиин, гүрэнэй үгэhэн туhаламжада түшэглэн, областной парторганизаци hургуулинуудые бариха (21040 hууритай 85 hургуули баригдаа hэн), арадай гэгээрэлэй органуудай кадрнуудые, багшанарые бэлэдхэхэ талаар ехэ амжалта туйлаа. Үхибүүдые бүгэдэ ниитын долоон жэлэй hуралсалда хабаадуулха хэрэг амжалтатайгаар ябуулагдаа. hургуулиин наhанай үхибүүдэй 94 процентнь бүгэдэниитын hуралсалда хабаадуулагданхай байгаа. 10 техникум, 4 дээдэ hургуули байгуулагдаа. Дээдэ ба тусхай дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ үргэдхэгдөө. Ороной түб районууд мэргэжэлтэдээр ехэ туhаламжа хүргэгшэ бэлэй. Республика дотор дээдэ ба дунда эрдэмтэй 5 мянгаhaa олон мэргэжэлтэд хүдэлдэг байгаа. Экономикоёо социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулгын, культурна революциин үедэ Буряадай социалис интеллигенци бии болоо.

Областной партийна организаци культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые олошоруулаа, ажалыень эдэбхижүүлээ. МТС-үүдэй политотделнүүдэй политпросветбазанууд, улаан булангууд болон гэрнүүд, уншалгын байшангууд, буряад эхэнэрнүүдэй байшангууд хүдөө тосхоной соёлой ургалтада нилээд ехэ үүргэ дүүргээ. Партийна организацинуудай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажал ябуулгада хуушан заншалай хорото гуримуудые, шажан мүргэлые усадхаха, научна хараа бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ехэ hуури эзэлдэг hэн.

Марксистско-ленинскэ үзэл сурталай ашатай hайхан нүлөөн доро совет буряад литература, мэргэжэhэн искусство хүгжөө. Ородой классическа болон совет литературын хуули ёhонуудта үндэhэлэн, социалис реализмын арга дүрые шудалан, буряад уран зохёолшод Ц. Дондубон, Х. Намсараев, Б. Абидуев болон бусад хэдэ хэдэн ехэ зохёолнуудые бэшэнэ. Областной парторганизациин hуларшагүй анхарал доро мэргэжэhэн буряад искусство байгуулагдажа хүгжэнэ. Бэлиг талаантай режиссернууд, артистнууд Г. Цыдынжапов, М. Шамбуева, Н. Гендунова, Н. Балдано болон бусад урган гараа. Хүгжэмөөр баян үльгэр туужын үндэhэ hуури дээрэ, мүн ородой, бусад арадуудай хүгжэмэй культурын нүлөөгөөр буряад хүгжэм дэбжэн хүгжэнэ. Композиторнууд Д. Аюшеев, Ж. Батуев, Б. Ямпилов зохёолнуудые бэшэжэ эхилээ. Буряад уран зураашад Ц. Сампилов, Р. Мэрдыгеев, Г. Павлов, А. Окладников болон бусад уран бүтээл бүтээжэ, амжалта туйлана.

СССР-эй Наукануудай академиин, научна бусад эмхи зургаанууд республикын байгаалиин баялигуудые, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүри үргэнөөр шэнжэлдэг болоо. Буряад арадай түүхэ, хэлэ, бэшэг шэнжэлхэ ябадал эли бодо эдэбхижээ.

Тиигэжэ Буряад орондо культурна революци бэелүүлэгдэжэ, шэнэ, удхаараа социалис, маяг түхэлөөрөө национальна буряад арадай культура байгуулагдаа hэн.

Бүхы арадай ажахые, соёл культурые социалис үндэhөөр шэнэдхэн байгуулhанай ашаар ороной экономическа, политическэ ажабайдалда үндэhэн хубилалта болоо. Социализм гол түлэб байгуулагдаа. Эдэ хубилалтанууд, социализмын илалта 1936 оной декабриин 5-да болоhон СССР-эй Соведүүдэй VIII онсо съездээр баталагдан абтаhан шэнэ Совет Конституци дотор бэшэгдэжэ, баталагдаа hэн.

Шэнэ Конституци баталан абалга ороной политическэ ажабайдалда шэнэ шата нээгээ. Бүхы совет арадай манлай, хүтэлбэрилэгшэ болохо партиин үүргэ улам ехэ болоо. Социализмын илаhан эрхэ байдалда олониитын дунда эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэри шангадхаха, парти доторой үргэн демократиин үндэhэ hуури дээрэ партийна организаци бүхэнэй, коммунист бүхэнэй эдэбхиие дээшэлүүлхэ шухала болоо hэн. Зүгөөр энэ хэрэгтэ нэгэ хүндэ hүгэдэн шүтэхэ ябадал, тэрээнтэй холбоотой парти доторой ажабайдалай ленинскэ нормонуудые, социалис хуули ёhонуудые эбдэхэ ушар горитойхон hаад тойбо татаа. Энэ ушар мүн областной партийна организациин ажал ябуулгадашье нүлөөлөө. Сэхэ томилхо, hунгалтагүйгөөр тушаал даалгаха ябадал үргэнөөр ушардаг hэн. Партийна организацинуудай тоосоо хэхэ болзор, hунгалта, парти доторой демократи эбдэгдэдэг байгаа. Социалис хуули ёhонуудые эбдэhэнэй хойшолон — кадрнуудта ехэ хохидол ушаруулаа.

Нэгэ хүндэ hүгэдэн шүтэлгэ, тэрээнтэй холбоотой парти доторой демократиие, социалис хуули ёhонуудые эбдэхэ ушар совет обществын хүгжэлтын дабшасые зогсоожо, социалис байгуулалтын уг удхые хубилгажа, партиин эмхидхэлэй, политическэ, теоретическэ үндэhэ hууринуудые хазагайруулжа шадахагүй байгаа.

Социалис байгуулалтада ехэ амжалта туйлаhаниие мэдэржэ, Коммунис партиин, Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэд 1936 оной январь, февраль hаранuudта Буряадай ажалшадай делегацитай уулзажа, колхозно үйлэдбэриин бүлэг түрүүшүүлые, соёл культурын, партийно-советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орденуудаар шагнаа hэн.

Областной парторганизацида партийна органуудай тоосоон ба hунгалта үнгэрөө. 1937 оной июньдэ XI областной партийна конференци болоо. Энэ үедэ республика доторнай партиин 3286 гэшүүд, 1338 кандидат, бүхыдөө 4624 коммунист бии байгаа. Тэдэнэй 40 процент хүдэлмэришэд, 48,5 процент таряашад, 11,5 процентнь алба хаагшад ба бусад ажалшад байгаа. Конференци республика дотор социалис байгуулалтын ехэ амжалта тэмдэглээд, областной парторганизациин саашанхи хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые тодорхойлоо. Обкомой секретарьнуудаар М. Н. Ербанов, А. А. Маркизов, В. Г. Кашаров hунгагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтада бэлэдхэл ба hунгалта политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө. 1937 оной декабриин 12-то бүхы hунгагшадай 98,28 процентнь hунгалтада хабаадаа. Республикын ажалшад коммунистнуудай ба партийна бэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө нэгэн hаналтайгаар дуугаа үгэжэ, Коммунис партиие тойрон бата жагсаалтай байhанаа гэршэлэн харуулаа.

* * *

«Коммунис парти Ленинэй hургаалые хүтэлбэри болгон, совет арадые социализмын илалтада асараа. «Совет арадай шэн габьяата ажалай ашаар, Советскэ Союзай Коммунис партиин теоретическэ ба практическа ажал ябуулгын ашаар хүн түрэлтэн бодото дээрэ бэелhэн социалис обществотой болоо, социализм байгуулха тухай дүршэлөөр шалгагдаhан наукатай болоо»,— гээд КПСС-эй Программа дотор хэлэгдэнхэй.

Манай Коммунис партиин отрядуудай нэгэн — Буряадай областной партийна организаци, партиин Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро коммунис тактикые, политикые урдань гээгдэнги национальна районой онсо өөрсэ эрхэ байдалда шадамараар хэрэглэжэ, капитализмые алад гаран, социализмда буряад арадай орохо хэрэгые амжалтатайгаар хүтэлбэрилөө.

Капитализмые алад гаран, урдань гээгдэнги арадуудай коммунизмда орохо тухай В. И. Ленинэй hургаалай, ород ба бусад арадуудай туhаламжаар социализм байгуулха юрэнхы хуули ёhонуудай үндэhөөр Буряад орондо социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулга бэелүүлэгдээ. Тиигэжэ революциин урда тээхи Буряадай хизаарта ээзрхэн байhан капитализмын урда тээхи ба хүгжэжэшье байhан капиталис ажахынууд, харилсаанууд усадхагдаа. Совет Буряад орондо, манай бүхы орон соо шэнги, социалис революциин эгээн бэрхэшээлтэй зорилго — шэнэ, социалис экономико байгуулга — шиидхэгдэhэн юм. Социалис үйлэдбэриин харилсаанууд үргэлжэдөө илан мандаа. Социалис байгуулалтын жэлнүүдэй туршада культурна революци шиидхэхы амжалта туйлаа.

Республикын хүн зоной ангиин хубаарил үндэhөөрөө хубилаа. Мүлжэгшэ ангинууд усадхагдаа. Олонациональна хүдэлмэришэн анги, хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй национальна кадрнууд бүридэн бии болоо. Таряашадай социальна, үзэл бодолойнь шэнжэ хубилаа. Тэрэ хадаа колхозно таряашадай анги болоо. Арадай шэнэ олон тоото интеллигенци урган гараа. Хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай нэгэдэл бэхижээ.

Социализм байгуулгын үедэ буряад арад социалис наци болон хүгжөө. Ороной бусад арадуудтай тэрэнэй холбоо барисаан үргэдөө, оюун ухаанай, материальна баялигуудаараа андалдан абалсалгань хүгжөө. Социалис нацинууд болон арадуудай аха дүүгэй хани харилсаан бэхижээ.

Совет социалис обществын түгэс хүсэнэй эшэ үндэhэнүүдэй нэгэн — морально-политическэ нэгэдэлынь батадхагдан бэхижээ.

Эдэ бүгэдэ элитэ ехэ илалтанууд областной партийна организациин хүтэлбэри доро, тэрэнэй үдэр бүриин эмхидхэлэй, үзэл бодолой ба политическэ ажал ябуулгын ашаар, Буряадай ажалшадаар туйлагдаа. Буряад орондо социализмын илаhан илалта болбол капиталис шатые алад гаран, урдань гээгдэнги арадуудай социализмда дамжан орохо тухай Ленинэй hургаалай, Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын hалбаран мандаhанай арюун hайхан гэршэ мүн!

Б. МИТУПОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

ТҮСЭБӨӨ — 93,1 ПРОЦЕНТ

Багдаринай ан олзоборилгын участогай бүлэг ангуушад ангай үнэтэ арhа тушааха түсэб, даабаряа хододоо дүүргэдэг заншалтай. Тиин эндэхид мүнөө жэлэйнгээ түрүүшын кварталай түсэбые ули дүүргэхэ аад, сагай ула-рилай муу байhан дээрэhээ 93,1 процент болгоо.

Үнинэй ангуушан А. Щербаковой хубита эндэ яhала бии. Ушарынь гэхэдэ, энэ нүхэрнай аяар 1060 тухэригэй үнэтэ арhа тушааhан байна. Тиихэдэ hайн дураараа агнадаг пенсионер И. А. Саранчин мүнөө жэлэй агнууриин хаhада 600 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Вл. ЧУНАВЛЕВ.

АМАРАЛТЫН ҮЕДЭ

Хабарай амаралтын үедэ хүдөөгэй 17 hургуулиин 500 hурагшад Улаан-Үдэдэ ерэжэ, промышленна предприяти, музей, театрнуудаар аяншалхань. Жэшээлхэдэ, Нисэнгын, Гүндын, Аргатын, Сэлэн-Дүүмын, Хориин, Петропавловкын, Юрөөгэй дунда, Баянай найман жэлэй (Зэдын) hургуулинуудай 7—10-хи класснуудай hурагшад ерээ.

Хэжэнгын, Дэрэстэйн, Үльдэргын, Петропавловкын, Михайловкын дунда hургуулинуудhаа хамта дээрээ 170 hурагшад амаралтаяа Москва хотодо үнгэргэхэнь. Эдэнэй олонхинь мүнөө холын аяншалгада самолёт, поездоор мордонхой.

Жэмhэгэй, Закаменск хотын 1-дэхи дунда hургуулинуудай hурагшад Ленинград хотоор аяншалха. Буряад оронойнай пионернүүд мүн Ялта, Севастополь, Ульяновск, Эрхүү хотонуудаар ябажа ерэхэ. Холын газарнуудаар аяншалхаяа мордоhон hурагшадта амжалта хүсэе!

М. ЦЫРЕНОВ.

ТҮРҮҮ АНГУУШАНАЙ АМЖАЛТА

Сэлэнгын аймпотребсоюзай бэлэдхэлэй конторын үнинэй ангуушан Петр Георгиевич Ефимов жэл бүри ангуудай үнэтэ арhа тушаадаг заншалтай. Тэрэ мүнөө жэлэй агнууриин хаhада 47 булганай, 174 хэрмэнэй, 6 шэлүүhэнэй болон hолонгын арhа тушаажа, аймаг доторoo эрхимлэhэндэ РСФСР-эй потребсоюзай Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Л. МИХАЙЛОВА.

ПОЭЗИИН ҮДЭШЭ...

hаяшаг Хэжэнгэ тосхоной соёлой байшан соо агууехэ вождь В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулагдаhан поэзиин үдэшэ үнгэргэгдөө. Энэ үдэшэдэ залуу поэт Дашa Дамбаев нэн түрүүлэн үгэ хэлэхэдээ, Буряад уран зохёолой hүүлшын жэлнүүдтэ али зэргэ урган хүгжэhые тэмдэглэhэн байна. Удаань РСФСР-эй габьяата багша Н. Намсараев үндэhэн буряад хэлэеэ улам hайнаар шудалха тухай hонирхолтойгоор хөөрөө. Мүн тиихэдэ залуу шүлэгшэд, Чисаанын дунда hургуулиин багша Ч. Дарибазарон, Загастайн совхозрабкоопой хүдэлмэришэн Б-Ц. Дондуков гэгшэд өөhэдынгөө зохёоhон шэнэ шүлэгүүдые уншаhан байна.

Эдэнэй hүүлээр залуу композитор Ю. Ирдынеев, Вл. Аюшеев, Б. Гомбоев гэгшэд фортепьяно, пианино дээрэ иргуу гоё хүгжэм, дуунуудые гүйсэдхөө.

Д. БАДМАЕВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

«САГ ДУУЛАНА»

hаяхан Эрхүүгэй областиин филармониин артист Николай Евтюхов Баунтын аймагай ажалшадта айлшалжа, «Саг дуулана» гэhэн уран зохёолой концерт харуулаа. Концертынгээ түрүүшын бүлэгтэ артист Н. Евтюхов В. Маяковскиин, М. Светловой, С. Есенинэй болон бусад поэдүүдэй шүлэгүүдые уран гоёор уншажа, харагшадай hайшаалда хүртөө. Удаань совет, хилын саадахи композиторнуудай зохёоhон дуунуудые иргуу hайханаар зэдэлүүлхэдэнь, зал соо hуугшадай нэрьемэ альга ташалган замхаагүй.

В. БАКУМЕНКО.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ВЫСТАВКЭ

Үнгэрhэн средада Галуута-Нуурай больницын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр «Алтан гар» гэhэн ээлжээтэ выставкэ эмхидхэгдэжэ, харагшадые ехэтэ hонирхуулаа. Эндэ нэхэмэл хубсаhан, гүрэмэл түрсүүг, үйhэн түйсэнүүд, уран гоё зурагууд, hиилүүрнүүд, гоё hайханаар баригдаhан тортнууд болон бусад hайндэрэй стол гоёохо эдеэ хоолой зүйлнүүд табигдаhан байна. Выставкэдэ тус больницын бүхы эхэнэрнүүд хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа харуулаа.

Выставкын дүнгүүдые жюриин комиссинуудай согсолhоной удаа медсестранууд: Роза Калинина, Надежда Рогова, Зоя Ганжурова гэгшэд түрүүшын шанда хүртэжэ, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаhан байна.

Л. СЛЮНКИНА.

БУСАЛГА

ЗУРАГЛАЛ

Нажар hэн. Энэ үедэ хурьгадаа эхэhээнь таhалжа тушааhанайнгаа hүүлээр Емжид Хубудеевна пенсидэ гаража, хэдэн жэлдэ хэжэ байhан ажалаа, хамта хүдэлдэг нүхэдөө орхихо баатай болоо бэлэй. Яахабши даа: наhан оногдоол ха юм. Үнинэй хонишон пенсидэ гараха болохо доо, «одоо мүнөө амархамни» гэжэ тиимэ ехээр баярлаашьегүй. Теэд хонишоной сэдьхэлдэ нэгэл юумэн дутуу шэнги байгаа. Юун дуталдааб? Энэ асуудалда харюусахань бэрхэтэй. Харуулhалжа байhан хонидынь яhала найдамтай хүнүүдэй гарта даалгагданхай. Ахалагша хонишоноор тэрэнэй орондо Роза Молокова хүдэлхэ. Энэ залуухан басаган Хурамхаанай дунда hургуули дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр отарадань хонишон боложо ерээ хамнай. Тэрэнhээ хойшо арбаад жэл үнгэржэ байна. Роза бэрхэ хонишон болонхой. Басагандань найдажа болоно.

Теэд юун дутууб? Бодоод үзэхэдэ, дутуу юумэн үгы шэнги. Хонишон өөрынгөө мэргэжэлдэ олохон залуушуулые hургаа. Тэдэнэй дунда түрэhэн басаганиинь мүнөө хүдэлнэ. Светланань эхынгээ хэжэ ябаhан ажалда үг залгамжалан хүдэлнэ.

Теэд хонишоной сэдьхэлдэ нэгэл юумэн дуталдана. Юун бэ? Емжид Хубудеевна энэ асуудалдаа харюусажа ядана. Тиигээд наhан соогоо хэhэн ажал, үе саг, хамта хүдэлдэг хүнүүд тухайгаа шэбшэнэ.

Хүнэй наhан. Ажалша хүнэй наhан. Энэ наhан хэзээ эхилээ бэлэй. Үни даа, үни. Үшөө Мүргэндэ хамтын ажалай тогтоогүй байхада. Малшa хүнэй басаган балшар багаhаа адууhа малай, хони, хурьгадай хойноhоо ябажа hураhан. Залуухан Емжид шэнэ ажабайдал зохёолсоо. Үе сагууд... Хубисхал. Газар тухай декрет. Түрүүшын коммунанууд. Хамтын ажал. Үдэр бүриин ажал. Тиихэдэ Мүргэндэ Ленинградай «Скороход» фабрикаhаа нүхэр Буйко ерэжэ, «Хубисхал» гэhэн артель байгуулаа hэмнай. Хүшэрхэн лэ жэлнүүд бэлэй даа. Зарим хүнүүд хамтын ажалда этигэхэгүй. Нүгөө зариманиинь эсэргүү хэрэгүүдые үүдхэжэ, хүн зониие гэдэргэнь татахаяа hанаха.

Емжид тиихэдэ мал ажалда ороо бэлэй. Хорин жэлдэ hаалишанаар хүдэлhэнэйнгөө удаа нартиин даабаряар хони харууhалдаг болобо. Энэ үедэ ажахы дотор хонишод дуталдагша бэлэй.

Тэрэ холын жэлнүүдтэ орхоод мүнөө ажабайдал, ажаhуудал хада hайхан болооб даа. Энэ иимэ hайхан ажабайдал зохёолсоhон хүнүүд мүнөө хүн зоной дунда хүндэтэй. Емжид Хубудеевна Цыренова элэнэй нэгэн. Тэрэ иимэл хадаа оло дахин хүдөөгэй, аймагай Соведүүдэй депутадаар, КПСС-эй райкомой, обкомой конференцинүүдэй делегадаар hунгагдаhан байна. Хубудэй үбгэжөөл өөрөө баяшуулай барлаг ябахадаа, басагамни айл аймаг соогоо иимэ хүндэтэй хүн болохо гэжэ мэдэхэ байгаа даа! Үбгэжөөл басаганайнгаа 100 эхэ хонин бүриhөө жэл бүри 90—95 хурьга түлжүүлдэг болохые ой ухаандаашье оруулаагүй. Юуб гэхэдэ, урдань зуун эхэ хонидhоо иимэ олон хурьгад түлжүүлэгдэдэггүй байгаа бшуу. Басаганиинь нигэжэ ажалаараа алдаршаа. Урдань хүниие ажалаарнь бэшэ, харин баянаарнь сэгнэдэг байгаал.

...Нигэжэ Емжид Хубудеевна ажалдаа суурхаhаар пенсидэ гараhан юм. Үе наhан соогоо ажал хэжэ ябаhан хүн гэртээ hанаа амар hуужа шадаха аал! Тэрэ зундаа хамта ажалладаг хонишод нүхэдэйнгөө байдалаар hонирхохо, hанаагаа зобожо, энээн тухайгаа гурбадахи отделениингээ эрхилэгшэ С. А. Нечкинаhаа, хониин ажалай хоёрдохи бригадын бригадир Д. Б. Батуевhаа асууха. Заримдаа hүрэгэйнгөө байрладаг Добуун гэжэ газарта хүрөөдшье ерэхэ. Тэрэ зун отарынь хонишод 2500 центнер үбhэ хуряагаа бэлэй. Энэ үедэ үнинэй хонишон гэртээ арбан хурга адхаад hуугаагүй. Бултанай хүдэлжэ байхада гэртээ hуултагүй. Үбhэ хуряалгада хабаадахал хэрэгтэй.

Уданьшегүй үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ харюусалгатай саг тулажа ерэбэ. Хурамхаанай совхозой ахалагша хонишон Роза Молоковагай отарада хонишон дуталдаба. Аяар 605 эхэ хони гурбан хүнэй бүхэли үбэлдөө харууhалхань бэрхэтэй. Түл абалгын үедэ хурьганадашье гэжэ байхагүй. Энээн тухай эртээнhээ бодомжолхо хэрэгтэй. Бригадир отделениин эрхилэгшэ хоёрой ямар хүниие хонишон болгожо энэ отарада эльгээхэ тухайгаа бодомжолhоор байтар Емжид Хубудеевна өөрөө отарадаа ерээ бэлэй. Үнинэй хонишон отарада хүнэй дуталдаhые мэдэhэн байгаа бшуу.

Нигэжэ Емжид Хубудеевна Цыренова сэдьхэлдээ юунэй дуталдаhые мэдэжэ, hанаагаа амараа hэн. Хонишоной сэдьхэлдэ ажалынь, хамта хүдэлдэг нүхэдынь дуталдаhан байгаа бшуу. Нигэжэ Емжид Хубудеевна отарадаа бусаа бэлэй...

Мүнөө аймагай түрүү хонишодой нэгэн Емжид Хубудеевна Цыреноватай хамта Розалия Молокова, Зоригто Цыренов, Татьяна Монтоева гэгшэд хүдэлнэ. Тэдэнэр бултадаа залуушуул.

— Емжид Хубудеевнагайнгаа пенсидэ гарахада бидэ үншэршөөбди. Ходол үгылхэш. Хүнүүд бэе бэедээ дадахадаа нигэдэг юм гү даа,— гэжэ Роза Молокова хөөрөө бэлэй.

Сагаа hара дүүрэбэ. Энэ отарын хонид нигэhээр хурьгалжа дүүрэхэнь. Мүнөө эндэ 550 гаран хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Эндэ үшөө зуугаад хонин түрэхэ. Нигэжэ мүнөө жэл энэ отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө 95 хурьга түлжүүлхын тула хаба шадалаараа оролдоно.

Хэнэйшье мэдэхээр, Хурамхаанда үбэлдөө ехэ хүйтэн, саhа ехэтэй байдаг. Заримдаа зун ехэ ган гасуур болодог. Нимэл дээрэhээнь эндэ хони үсхэбэрилхэдэ хүшэр. Олон хурьга түлжүүлхэнь бэрхэтэй. Теэд ахалагша хонишон Емжид Хубудеевна Цыренова хайшан гэжэ ажалаахадаа жэл бүри амжалта туйлана гэ... асуудалда Емжид Хубу... үнэн сэхэ ажалаар хари... лоно. Оролдоогүй hаа... урагшатай ябадаггүй. Ни... рэhээнь ахалагша хони... даа үнэн сэхээр хан... шадалаараа оролдон, ... урда орожо ябана г... даа. Ажалаа нэгэ да... hаа, урдань орохо бэрх... даг. Емжид Хубудеевна ... hайн мэдэхэ.

Ахалагша хонишон ... үүлтэр hайжаруулха та... хоз соогоо яhалхан ен... ябууланхай. Урдань Бар... олохон отарануудта ор... рай түл абтадаг байh... Хубудеевна хонин аж... сооро эртын түл абах... hэн. Оройн түл абах... хурьгалха үедөө турашо... Энэ үедэ үбhэ тэжээл... болодог. Туранхай хони... түлэй абталдагынь мэдээ... эртэ хурьгалhан хони... элүүр hайн байдаг. Эр... дые хайшалжа болоно.

Үнинэй хонишоной ажа... хөөрэхэ болоо hаа иим... Хубудеевна hайхан с... хүн юм. Энээниие Хурам... тагай хүн зон hайн мэд... ходол туhалhайб гэжэ яб... мэл халаа Емжид Хубуде... моной, аймагай Соведүү... тадаар оло дахин hунга... на. Мүнөөшье сомоной ... депутадаар hунгагданхай.

Имэл хүн даа, үнин... шон, пенсионер, ажалш... ерэhэн коммунист, Емж... деевна Цыренова.

Г. РИН...

Баргажан—Улаан-Үдэ

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАДИ... ТЕЛЕГРА... ТЕЛЕФ...

Алдарта ойдо зорюулагдаhан номууд

СОФИ. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ой хүрэтэр Болгариин хэблэлэй газарнууд дэлхэй дээрэхи түрүүшын пролетарска революциин сэсэн мэргэн вождьдо зорюулагдаhан хэдэн ном барлан гаргахань.

БТА агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, «Культурна фронт дээрэ бэелүүлэгдэхэ партийна хүтэлбэри тухай ленинскэ hанал бодол» гэhэн В. Косевой ном бүри мүнөө жэлдэ хэблэн гаргагдаха юм. Энэ ном «София-пресс» гэжэ хэблэлэй шатаар ород, англи, француз, немец ба испан хэлэнүүд дээрэ гаргагдаха байна.

«Ленин — зүүнэй үзэл баримталан олониитэhээ таhаралгада, хуушарhан үзэлдэ ба ревизионизмда эсэргүүсэн БКП-гэй хэдэг тэмсэлэй туг мүн», «Болгариин Арадай Республикада ленинизмын ба социалис демократиин хүгжэлтэ», «Ленин ба Болгариин арадай ажахые социалис ёhoop шэнэдхэн байгуулга» гэhэн номууд хэблэн гаргагдаха.

«Ленин литературада» гэhэн В. Колевскиин научна шэнжэлэлгые «Болгар уран зохёолшо» гэжэ хэблэл барлан гаргаа. «Ленин ба Болгари», «Болгарнууд — Ленинэй соратнигууд» гэжэ номууд, «Ленинтэй болгар революционернүүдэй холбоон» гэжэ зураг олонтой ном, дурасхаалай литературна зохёолнууд, «Дэлхэйн арад зон Ленинние магтан дуулана» гэhэн шүлэгүүдэй суглуулбари мүн лэ hонирхолтой.

Баруун Германиин коммунистнуудай эрилтэнүүд

БЕРЛИН. (ТАСС). Германиин Коммунис партиин (ГКП) Мюнхендэ болоhон районно конференциин делегадууд хадаа Европодохи аюулгүй байдалай, амгалан ёhоной харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадалсахые боннско правительствын зүбшөөхэ эрилтэ хээ.

Баруун Германиин мэдээжэ патриот, Хойто Рейн-Вестфали гэжэ газар нютагай ландтагай депутат КПГ-hээ урдань байhан Юпп Ангенфортые дары түргэнөөр сүлөөлхэ тухай конференцидэ хабаадагшад эрилтэ хээ. Энэ патриодые боннско засаг гаархид хуули бусаар арестовалhан байгаа гээд АДН агентство мэдээсэнэ.

Гол анхаралаа хандуулна

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Коммунис ба хүдэлмэришэнэй уласхоорондын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ зүблөөндэ бэлэдхэхэ комиссиин заседанинууд тухай коммюникедэ Монголой олониитэ гол анхаралаа хандуулна.

Бэлэдхэл хэхэ комиссиин заседанинууд хадаа Москвада июниин 5-да нээгдэхэеэ байhан зүблөөндэ бэлэдхэлгын шухалын шухала шата болоно гэжэ Улаан-Баатарай радио-тайлбари соо тэмдэглэгдэнэ гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. Коммунис хүдэлөөнэй шухала асуудалнуудаар бэлэдхэл хэхэ комиссиин зүбшэжэ гаргаhан шиидхэбэринүүд империалис хархис хүсэнүүдтэ, коммунис хүдэлөөнэй аша туhада урбагшад ба тэрэнэй зэргые эмхи гуримгүй болгохые эрмэлзэгшэдтэ шэнэ сохилто боложо үгэнэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай болохоёо байгаа уласхоорондын зүблөөнэй гол документын проект француз Компартиин зүгhөө hайшаалтай сэгнэлтэ абаа гээд «Юманите-Диманш» гэжэ хэблэл бэшэнэ.

Империализмда харша хүсэнүүдэй ургажа, тиихэдэ империализмын ээрхэг түримхэй эрмэлзэлгын шангадажа байhан үедэ уласхоорондын оршон байдалые ойлгожо абахада энэ документ угаа туhатай гээд ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Жорж Маршегэй хэhэн мэдүүлгые хэблэл дурдаhан байна. Мүнөө тохёолдоод байhан оршон байдалда коммунис партинууд хадаа өөрынгөө нэгэдэлые хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр бэхижүүлжэ, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй юрэнхы зорилгые түйлахын түлөө тэмсэхэ ёhотой гээд Ж. Марше тэмдэглэhэн байна.

Хитадта боложо байhа... үйлэ хэрэгүүд тухай

«Соёлой хубисхал илалта туйлаа», мүнөө дүй дүршэлөө согсолхо хэрэгтэй болоод байна гэжэ Мао Цзэ-дунай бүлэг өөрынгөө «Хунци» журналда соносхоhон байна. Маоистнууд хадаа Совет орондо эсэргүү ба шовинис үзэл дэлгэрүүлэн, хуурмаг декларацинуудые гаргажа, доторойнай байдал гэмгүй hайн гэhэн хэбэртэйгээр съездынгээ урда тээ харуулхые, Маогай засаг түрэдэ дурагүйлхэгшэд усадхагдаа гэжэ бүгэдэндэ этигүүлхые оролдоно гээшэ.

Гэбэшье Мао Цзэ-дунай туhамаршад декларацинуудтаа өөhэдөөшье этигэнэгүй. Бүхы Пекин дотор няагдаhан уряануудай нэгэн дээрэ иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Тэмсэлдээ, шүүмжэлэл хэлгэ ба шэнэдхэн байгуулгада амжалтануудые туйлажа, IX съездые угтая!».

Эдэ уряануудаар юун далдалагдаа нюугданаб гэжэ Хитадта бүгэдэндэнь илии байна бшуу.

«Түрүүлэгшэ Маода эсэргүүсэгшэдые бултыень усадхахабди!» гэhэн эрилтэ «Женьминь жибао» мартын 16-да хэhэн байха юм. Маоистнууд саг үргэлжэ хашалта хэhээлтэ ба сэбэрлэлгэнүүдые хэнгүйгөөр загаа барижа шадахагүй, юуб гэхэдэ, арадтаа этигэдэггүй, тэрээнhээ айдаг. Тэдэнэр хүдэлмэришэдтэ бүришье этигэдэггүй. «Соёлой хубисхалай» бүри эхилжэ байхада хүдэлмэришэдэй бүхы организацинуудые — партийна, профсоюзна, спортивнашье организацинуудые маоистнууд чамнан тарааhан байгаа бшуу.

«Парти доторой гуримшуулга» гэдэгэй үедэ промышленна предприятинуудай кадрова хүдэлмэришэд партиhаа олоор гаргагдаhан байха юм. Үнэндөө хунвэйбинүүдэй hүйдхэлтэ ябуулганууднаа заводуудай болон городуудай партийна комитедүүдые хамгаалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанай түлөө тэдэниие партиhаань гаргаhан аад, харин «соёлой хубисхалда алдуу хэhэнэйнь түлөө гаргаабди» гэжэ харуулдаг байгаа. Партиhаа гаргагдагшад «шэнээр хүмүүжүүлэгдэхын» тулада холын хүдөөгэй районуудта гаргагдадаг байhан юм.

Хүдэлмэришэдэй коллективүүдые бүри шангаар хинахын тулада промышленна предприятинуудта ажаглагшадай—«хуншаобинуудай» постнуудые IX съезд гэдэгэй урда тээ байгуулха гэжэ Маогай бүлэг шиидэhэн байна. «Ажаглагшадай» ябуулгаяа хэжэ эхилhэн Пекинэй трикотажна комбинатай дүй дүршэл hүүлэй үдэрнүүдтэ Хитадай хэблэлдэ үргэнөөр бэшэгдэнэ, радиогоор дамжуулагдана. Хуншаобинуудай үүргэ тухай толилогдоhон материалнууд соо дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнхэй. Тэдэнэр хадаа хүдэлмэри... мэриингээ урда тээ, тара... Мао Цзэ-дуние магтал... хэлэhэн үгэнүүдые сэ... шадаг байхын хойноhо... ёhотой юм. Ажагла... «өөрынгөө халаанай х... дэй hанал бодолой яа... хойноhоо ажаглан хара... лэгшэ Маогай хараа ш... руугүй hанамжа, хөөрэ... ябуулганууды зайсуул... жэнүүдые абаха» ёhото...

Тэрэшэлэн, «халаанай ... гай ябуулгын хойноhо... «ажал хэжэ, шэнээр ху... тулада», тайлбарилан х... лалтын хүдэлмэри хэх... цехтэ эльгээгдэhэн кадр... мэришэдэй хойноhоо ажа... жа байха гээшэ «ажагла... га болоно. Цех бүридэ, ха... дэ хүдэлмэришэдэй то... абан, хоёр, гурбан гү, ... «хуншаобинууд» табигда... Тэдэнэр тус цехэй хүд... дундаhаа шэлэн олдохо ... доо тээhээ томилогдохо ... дэниие хэнэй шэлэн ол... томилхо байhан тухай ... гүй.

Интеллигенциин дунда ... хэрдэжэл байhаар. «Мана... ствын (гү, али инстит... мэрилэгшэдые бар ажал... ридэ ябуулжа, шэнээр ... хын тулада эльгээлт... бди!» гэhэн плакатуудай ... дэhэн хэдэн арбаад ... Пекинэй үйлсэнүүдтэ за... тэ хаража болохо байна. ... соо hууhан хүнүүд орон... лын бүглүү нютагууд ру... жэлээр сүлэгдэхэ байна ...

Наука, искусство, ... соёл сурталтай холбоото... зургаанууд, институтуу... рдуудай хиналта доро ... Тэдэнэр «Маогай үзэл б... рилха хүдэлмэришэдэй ... гэжэ нэрлэгдэдэг болоб... подразделенинүүдэй ком... толгойлдог солдадууhа... бүридэдэг байха юм. З... тайлбарилга хэхэhээ г... бүхы хэрэгые шиид... Тусхайлбал, эрдэмтэдэй, ... гү, али эмхи зургаан... лэгшэдэй хэниень «ши... жүүлхын» тулада хара... ябуулхаб гэhэн асууда... шиидхэдэг.

(ТАСС), ...

Редактор Ц. Ц. ЦИ...

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Депутадта мандат барюулагдана» гэhэ түрүү бэшэг. «Табан жэлэй дүрбэдэхи жэл» гэhэн рубрика доро информацинууд. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: партийна хронико. «Олон янзын хүтэлбэрилэгшэд байдаг» гэhэн З. Зубакинай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда: «Дэлхэйн арадууд агууехэ вождь тухай» гэhэн материал. «Эхин класснуудай hурагшадай hуралсал» гэhэн Е. Буруевагай корреспонденци.

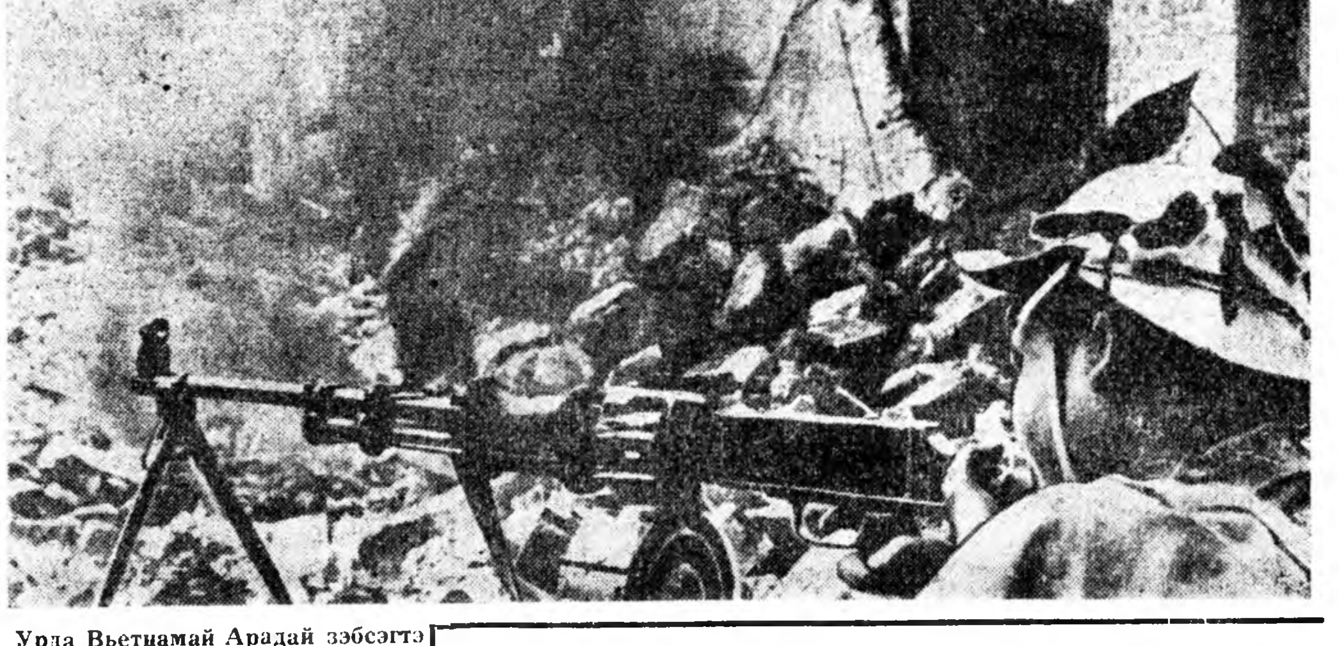
Дүрбэдэхи хуудаhанда: нютаг нютагай hонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

15 час 30 минутаhаа 20 час болотор Москваhаа дамжуулга. 15 час 35 минутаhаа — «Холо, ойрын hонин. 15 час 45 минутаhаа үхибүүдтэ зорюулhан зүжэг. 17 час 15 минутаhаа — концерт. 17 час 45 минутаhаа — Башкирай телевизионно студиин программа. Башкирай АССР-эй 50 жэлэй ой. 19 час 15 минутаhаа — «Долоон үдэр» гэhэн дамжуулга. 20 часhаа — «Город мастеров» гэжэ уран hайханай фильмээр Улаан-Үдын телестуди хүдэлмэреэ эхилхэ. 21 час 15 минутаhаа — концерт. 21час 30 минутаhаа 01 час 30 минута хүрэтэр Москваhаа дамжуулга. 21 час 35 минутаhаа — литературна театр. 22 час 30 минутаhаа — концерт. 23 часhаа хоккейгээр дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөн дамжуулагдаха. Эндэ СССР — Финляндиин командануудай уулзалга.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэлэй ёhoop, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Баруун тээhээ шангаар hалхилха. Республикын нютагуудта 4—9 градус, Улаан-Үдэдэ 4—6 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Урда Вьетнамай Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Америкын ээрхэг түримхэйшүүл болон Сайгоной туhамаршадые шангаар сохино.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Урда Вьетнамай сүлөөлэлгын армиин пулеметчик дайсанай сэрэгүүдые буудажа байна.

ТАСС-ай фото.

Араб партизануудай ябуулганууд

КАИР. (ТАСС). Эзэмдэгдэhэн газар нютагуудта араб партизанууд дайсанда шангахан сохилтонуудые хэнэ.

«Аль Асифа» гэжэ дайшалхы отрядуудай эндэ тараагдаhан коммюнике соо мэдээсэгдэhэнэй ёhoop, мартын 8-hаа 15 хүрэтэр партизанууд бүглүү газарта тодожо hуугаад, хэдэн удаа гэнэдхэн буудахадаа, дайсанда ехэхэн хохидол ушаруулаа.

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

ХАНОЙ. (ТАСС). Американо-сайгон сэрэгүүдтэ эсэргүүгээр арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэдэг добтолгонууд Урда Вьетнамай бүхы газар дээрэ үргэлжэлжэл байhаар.

Контум провинцида ябуулга хэдэг арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд провинциин центрhээ урагшаа 7 километртэ байрлаhан США-гай ябаган сэрэгэй 4-дэхи дивизиин 1-дэхи бригадын штабые мартын 21-дэ гэнэдхээн добтолоо. Добтолгоhоо уламжалан, американ хоёр рото хүлhөө буулгагдаа, 100 шахуу сэрэгэй автомашина, 17 блокгауз ба бункер усадхагдаа, горючиин склад галдагдаа гээд Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын дамжуулгада үндэhэлэн, ВИА агентство мэдээсэнэ.

Нэмэлтэ мэдээнэй ёhoop, Лонган провинцида байрлаhан США-гай ябаган сэрэгэй 9-дэхи дивизиин гурбадахи бригадын штабые Урда Вьетнамай патриодууд мартын 12-ой hүни добтолоо. Дайсанай 160 гаран хүн алуулhан, шархатаhан байна. Тэрээнhээ гадна, сэрэгэй хоёр автомашиные, нэгэ вертолёдые патриодууд усадхаа.

Буруушаалгын демонстраци

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Түрэл оронииень Англиин сэрэгүүдэй эзэмдэлсые Карибска далай дээрэхи Ангилья гэжэ бишыхан арадай хүн зон эрид шууд буруушаана. Американ корреспондентнүүдэй тэндэhээ дамжуулhанай ёhoop, Англиhаа арал дээрэ байдаг комиссарай ажалладаг байшангай дэргэдэ ехэ демонстраци боложо, тэрээндэ хабаадагшад гэртээ тонилон ошохо тухай эрилтэ интервентнүүдтэ хэhэн байна. «Эндэ байхыетнай бидэнэр хүсэнэгүйбди» гээд демонстрантнууд удаа дараалуулан хашхаралдаа.

Харата ябуулганууд үргэлжэлүүлэгдэhээр

АММАН. (ТАСС). Миндасс ба Умм-Нахл (Иорданиин баруун талын хубид) шадар байhан иордан армиие Израилиин сэрэгүүд мартын 21-дэ буудаа гээд Иорданиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Буудалдаанhаа уламжалан, Израилиин гурбан батарей, хоёр сэрэгэй автомашинка усадхагдаа гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Калифорнидо зүблөөн болобо

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корреспондент А. Меликян иигэжэ дамжуулна:

США-hаа Сайгондо байдаг элшэн сайд Банкертай, Урда Вьетнамдахи американ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагшын орлогшо генерал Гудпейстертэй Сан Клемент (Калифорни штат) гэжэ бишыхан hууринда президент Никсон мартын 23-да зүблөө хээ. Гүрэнэй секретарь Роджерс, национальна аюулгүй байдалай асуудалаар президентын советник Киссинджер Вашингтондо үргэлжэлүүлэгдэхэ энэ зүблөөндэ мүн лэ хабаадалсаа.

США-гай вьетнамска политикада зорюулагдаhан энэ ээлжээтэ сэрэгэй-политическэ зүбшэлдэ Америкын политическэ шэнжэлэгшэд ехээр hонирхоно. Гэбэшье хэблэлэй асуудалнуудай талаар Сагаан байшангай секретарь Зиглер тус уулзалгын удха шанарые hуларуулха hэдэлгэ хээ, Вашингтоной вьетнамска политикада ямар нэгэн хубилалта болохо гэжэ хүлеэхэгүйень корреспондентнүүдтэ уряалаа.

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор... приёмная — 54-83. зам. редактора — 68-08. зам. ред... 82-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретар... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйств... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышле... строительства — 61-35, советского строительства и бы... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 6... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, ... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати ... те Министров БурАССР.

Н-02427. Зак. № ...